N°. 181. A°. 1860.

DINGSDAG 31 JULIJ.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... *f* 1.—
Iedere regel meer.............................. - 0.20
Andere Advertentiën per regel.............................. - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL,

bevattende

het Verslag der Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Maandag 30 Julij, waarin beraadslaagd is over het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor 1860 *en over het* voorstel van den heer Sloet tot Oldhuis, tot afkoopbaarstelling der tienden, *enz.*

Het Contract Pangka.

In de zitting der Tweede Kamer van 12 julij ll. verklaarde de Minister Rochussen, naar aanleiding van een verzoek door den heer van Hoëvell gedaan, zich bereid om de stukken waarop het aankwam, betreffende de suikerfabriek Pangka, aan de Kamer over te leggen. Er was, had de heer van Hoëvell in de zitting van den vorigen dag gezegd, een gerucht, dat in het geheele Land een groote ergernis had verwekt, een gerucht dat op nieuw een „gunstbetoon zou zijn bewezen ten nadeele van 's Lands schatkist en tot schade van 't algemeen belang." De Minister verklaarde, denkelijk met het oog hierop, dat hij van den inhoud der over te leggen stukken niets zou zeggen dan alleen dat hij overtuigd was, dat de Kamer, na de stukken gezien te hebben, zal bevinden dat hetgeen daaromtrent is medegedeeld, onjuist is.

De stukken zijn thans ter kennis van de Kamer gebragt, gedrukt en in handen eener commissie gesteld. Het onderwerp zal zeker spoedig bij de Kamer in nadere behandeling komen. Wij geven daarom aan onze lezers hier een korte uiteenzetting der zaak, zooals die, en voor zooverre die uit het medegedeelde is te kennen.

De heer E. A. van Vloten was bij overdragt eigenaar geworden van een suikerfabriek en contract, ten doel hebbende de fabricatie en bereiding van suiker in het district Pangka, bij onderhandsche acte aangegaan door het Indisch bestuur met de heeren Fisscher en v. d. Bosch.

Door die acte was vervangen een vroeger tusschen 't Gouvernement en genoemde heeren bestaan hebbend contract, hetwelk voor 't Gouvernement en de bevolking te groote bezwaren bleek op te leveren, bestaande voornamelijk in de verpligting aan 't Gouvernement opgelegd om het voor den suikermolen noodige riet en brandhout door de bevolking van het district aan de fabriek te doen leveren. Tegen opheffing van die bezwaren verbond het Gouvernement zich bij de nieuwe acte om den aanplant van suikerriet uit te breiden van eene uitgestrektheid van 500 bouws tot die van 800 bouws (gelijkstaande met 568 bunders). Verder verbonden zich daarbij de fabriekanten om het riet „door eigen middelen" naar den molen te doen vervoeren en het Gouvernement om aan de fabriekanten het noodige volk voor de dagelijksche werkzaamheden der suikeronderneming, tegen een bepaald loon, te doen bezorgen.

Gedurende eenige jaren werd dan ook door de ondernemers van Vloten, buiten hulp van 't Gouvernement, in het vervoer van riet en brandhout naar de fabriek voorzien door tusschenkomst van een aannemer van dien arbeid, tot dat de fabriekanten niet meer aan het contract van aanneming voldeden, de aannemer zijn werk staakte, en op aanvrage der fabriekanten door 't Gouvernement gedeeltelijk in dien arbeid werd voorzien.

In 1842 werd aan de fabriekanten, die zich in minder gunstige geldelijke omstandigheden bevonden, door 't Gouvernement een voorschot gedaan van *f* 144,000, hetwelk jaarlijks in termijnen met suiker zou worden terugbetaald, maar waarvan later uitstel van betaling tot het jaar 1847 werd toegestaan.

De aanvragen der fabriekanten om arbeiders werden intusschen steeds grooter, tot dat in 1848 het Gouvernement, door den nieuwen resident van Tagal op de minste opvatting van 't contract bij de fabriekanten opmerkzaam gemaakt, de levering van werklieden beperkte tot het getal voor de werkzaamheden der fabriek benoodigd, en die levering in de toekomst weigerde voor de andere bijkomende werkzaamheden als: kappen en vervoeren van hout, bakken van steenen, pannen, suikerpotten, vervoer van suiker, huiselijke diensten enz.

Daarop volgden herhaalde aanvragen van den fabriekant E. A. v. Vloten (op wiens naam inmiddels de geheele onderneming was overgegaan) om meer arbeiders te verkrijgen, en herhaalde weigering van de zijde der Regering; terwijl intusschen de fabriekant in 1849 voortging de onderneming te drijven met vrijwillig werkvolk (namelijk voor *die* werkzaamheden waarvoor de Regering geen volk meende verschuldigd te zijn).

Nadat in 1850 weder dezelfde aanvragen en dezelfde weigeringen van werkvolk hadden plaats gehad, weigerde in dat jaar de fabriekant de nakoming zijner contractuele verpligtingen, en begon tegen 't Gouvernement een regtsgeding, waarin werd gevorderd ontbinding van 't contract met schadevergoeding, en wel van beide zijden, zoowel door den fabriekant in conventie, als door het gedaagde Gouvernement in reconventie. Dat proces werd uitgewezen ten nadeele van den fabriekant, bij een arrest van 't Hoog Geregtshof te Batavia van 11 september 1851, den 13 april 1855 door den Hoogen Raad der Nederlanden bevestigd, en waarbij de ontbinding van 't contract werd uitgesproken, met veroordeeling van den fabriekant tot vergoeding van schade, nader op te maken volgens de wet.

Als vervolg op dat proces werd nu door den Staat eene schaderekening opgemaakt, wier bedrag van 270,000 gulden voor 't grootste deel bestond uit het saldo van rekening van den contractant v. Vloten bij den aanvang van het oogstjaar 1850 en door hem genoten voorschotten. Op den eisch tot voldoening van dat bedrag werd echter door den contractant geantwoord dat hij, bij 's Hofs arrest veroordeeld zijnde tot voldoening der kosten, schade en interessen DOOR *de Regering ten gevolge der nietnakoming der overeenkomst veroorzaakt*, niet kon worden veroordeeld om *aan* de Regering iets te vergoeden; terwijl tegen den inhoud der schaderekening geen tegenspraak werd gedaan.

Er was namelijk in het arrest van 't Hof eene schrijffout ingeslopen; in stede dat de contractant daarbij was veroordeeld om te vergoeden de schade AAN de Regering, was er gesproken van schade DOOR de Regering veroorzaakt. De geheele inhoud van 't arrest gaf overigens de bedoeling duidelijk te kennen en toonde zonneklaar aan dat er slechts eene vergissing had plaats gehad: onmiddellijk toch gaat aan de fout vooraf de toewijzing van den eisch door den Staat in reconventie gedaan. (*) Intusschen gaf deze vergissing een middel tot het rekken der procedures aan de hand, hetwelk door den contractant werd aangegrepen, met 't gevolg evenwel, dat, gelijk te voorzien was, het Hof de chicane van de hand, en de gevorderde schadevergoeding toewees, bij arrest van 3 junij 1848, uitvoerbaar bij voorraad. Ten gevolge der provisionele uitvoerbaarheid werd de fabriek van den contractant door de Regering bij executie verkocht voor *f* 206,000.

Van dat arrest kwam de contractant in beroep bij den Hoogen Raad. Hangende dat hooger beroep heeft de Minister van Koloniën met den contractant eene transactie getroffen, waarbij de procedures, wier uitslag, meende de Minister „geheel in 't onzekere lag" werden geëindigd op deze wijze:

De contractant krijgt *f* 103,000, zijnde de helft der opbrengst zijner fabriek, het contract van Pangka wordt, „gewijzigd naar de tegenwoordige bepalingen" op nieuw voor 20 jaar met den contractant aangegaan: de aanplant van suikerriet zal niet te boven gaan het aantal bouws in 1850 beplant (waarvan de hoeveelheid uit de overgelegde stukken niet blijkt, zoodat die „geheel in 't onzekere ligt" voor hen voor wie die documenten gedrukt zijn, de leden der 2de Kamer.) Die transactie werd getroffen te 's Hage den 14 mei 1860.

In een volgend nummer treden wij in eene beoordeeling van de hier vermelde, uit de authentieke stukken geputte feiten.

(*) In de door den Minister overgelegde stukken is die schrijffout niet overgenomen: dáár staat in 't arrest van 't H. Ger. Hof de schade enz. AAN, in plaats van, zoo als er oorspronkelijk schijnt gestaan te hebben, DOOR, de Regering veroorzaakt. Zie *Bijlaag* n.° 1, n.° 3, op 't einde.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 28 *julij*. — In zekeren zin zou men kunnen zeggen dat de Koningin de tijding der bevalling van hare dochter, Prinses Frederik Willem van Pruissen, vroeger ontvangen heeft dan die gebeurtenis werkelijk plaats had. De jonge Prinses werd toch laatstleden dingsdag des morgens ten 10 ure 8 minuten geboren, terwijl het telegrafisch berigt daarvan ten 10 ure 5 minuten Osborne bereikt had, welk raadsel zijne natuurlijke oplossing in het verschil der lengte tusschen die beide plaatsen vindt.

— De stoomsloep Flying Fish, die tot het eskader van den Prins van Wallis behoort, is den 18 julij te St. John in Newfoundland gearriveerd.

— In het Lagerhuis vroeg de heer Griffith gisteren of de minister Russell het berigt ontvangen had dat Abd-el-Kader krachtige pogingen heeft aangewend om de moorden te Damascus zooveel mogelijk te beletten, en zijne woning voor een groot aantal Christenen heeft opengesteld, wier leven door die daad van menschelijkheid en moed gespaard is, en of het niet goed zou zijn dat Engeland, in dat geval, zijne erkentelijkheid jegens dien Emir betoonde, door hem eenige decoratie of eenig ander bewijs van onderscheiding te verleenen. Lord Russell antwoordde, nog geheel zonder officieel berigt wegens het te Damascus gebeurde te zijn, zoodat het voorbarig zou wezen nu reeds te overwegen wat er gedaan moet worden.

Daarna kwam die Minister op eene den vorigen dag besproken zaak terug. Wat hij toen gezegd had was, wat het zakelijke betrof, door de dagbladen met juistheid medegedeeld, maar de Napelsche gezant had hem een brief geschreven, om zich te beklagen dat hij de door hem gedane voorstellen niet getrouw aan het Huis medegedeeld had. Lord J. Russell meende nogtans die voorstellen, welke slechts mondeling gedaan waren, en zijn antwoord daarop, met juistheid te hebben overgebragt, maar zou nu echter den brief geheel en zonder aanmerkingen voorlezen, met den wensch dat de Gezant al het voordeel daarvan trekken zou. De heer de la Greca zegt ten slotte in dien brief: „Wat ik de Regering van H. M. verzocht heb is, in overeenstemming met Frankrijk en Piemont, haren invloed op Garibaldi aan te wenden, ten einde een wezenlijken wapenstilstand van zes maanden te verkrijgen, zoodanig dat de onderhandelingen over een verbond met Piemont haar doel kunnen bereiken en de bijeenkomst der nationale Vergadering kunne plaats grijpen. Het denkbeeld om de krijgsmagt der genoemde Mogendheden dadelijk tegen Sicilië aan te wenden is mij volstrekt niet in den zin, noch in dien van de door mij vertegenwoordigde Regering gekomen, overtuigd als ik ben dat de middelen tot bereiking van het doel niet gefaald zouden hebben, zonder de noodzakelijkheid om de toevlugt tot buitengewone hulpmiddelen te nemen."

De heer Bentinck vestigde daarna de aandacht op de noodzakelijkheid om de Regering tot eene meer gestrenge handelwijze jegens de in Engeland verblijf houdende verdachte vreemdelingen te magtigen. Hij geloofde niet aan de waarschijnlijkheid van een inval, en evenmin dat Frankrijk dien bedoelt, maar veronderstelde dat eene zoodanige poging beproefd wierd, dan wilde hij alleen zeggen dat er duizende vreemdelingen te Londen zijn; waaronder velen van een verdacht karakter, die, òf als spionnen, òf tot vernieling van spoorwegen, telegrafen enz., werktuigen in de hand des vijands zouden kunnen worden. Hierop antwoordde sir C. Lewis, niet te gelooven dat wij aan een onverwijld gevaar van inval zijn blootgesteld; gebeurde zulks, dan zou het tijds genoeg zijn om de noodzakeheid eener wet tegen de vreemdelingen te onderzoeken. Voor zich zelf voedde de Minister dezelfde meening niet als de heer Bentinck over de in Engeland gevestigde vreemdelingen, ver het grootste gedeelte waarvan verschillende beroepen uitoefent, en nooit deel aan zulke strafbare handelingen nemen zou. Hij wenschte de Regering niet met eene discretionaire magt tegen de vreemdelingen gewapend te zien, en zij was geenszins voornemens een daartoe strekkend wetsontwerp in te dienen.

— Men zegt dat de Regering voornemens is lord Clyde, als blijk van nationale erkentelijkheid voor zijne in de Krim en Indië bewezen diensten, met uitgestrekte bezittingen in Devonshire te beschenken, en dat de tegenwoordige eigenaar daarvan zich thans te Londen bevindt, om over den koop te onderhandelen.

— Aan den heer L. A. van den Bergh, vice-consul van Pruissen te Portsmouth, is door den Prins Regent van Pruissen de decoratie der orde van den Rooden Adelaar verleend, als bewijs van erkentelijkheid voor aan de zeemagt en de handelsvaart der genoemde Mogendheid bewezen diensten. Deze decoratie is de derde welke den heer van den Bergh ten deel valt, die bereids ridder was der orde van den Nederlandschen Leeuw en van de Zweedsche orde van Wassa.

— De door de Atrato overgebragte West-Indische berigten gaan van Jamaica, Demerara en Trinidad tot 9, van Barbados tot 11 en van St. Thomas tot 14 dezer. De politieke berigten van de verschillende eilanden zijn zonder eenig belang. Uit Chili verneemt men langs dezen weg dat de werkzaamheden van het Congres weinig vorderden. In de woestijn van Acatama werd gedurig meer koper ontdekt, terwijl de zilvermijnen van Chenarcello en Tres Puntos eene rijke opbrengst beloofden. Castilla was voornemens de haven van Cobya te blokkeren, en alle gemeenschap tusschen dat land en Peru bleef afgesneden. De Staat Bolivia heeft zich, zoo als verwacht werd, den 3 dezer onafhankelijk van het federaal Gouvernement verklaard. Ten behoeve van dat Gouvernement werft de generaal Posada troepen aan, om tegen Mosquera in Cauca op te rukken. Men zeide dat don Antonio Ma Prodilla, gouverneur van Santander, vermoord is.

FRANKRIJK.

PARIJS 29 *julij*. — De Keizer heeft eergisteren in het Bois de Boulogne eene revue gehouden over de infanterie der Keizerlijke garde, het regement jagers te paard en het regement guides. Aanstaanden woensdag zal hij al de troepen van het eerste legerkorps in oogenschouw nemen.

— Gisteren morgen heeft de Keizer op het paleis der Tuileriën onderscheidene personen ten gehoore ontvangen, waarna hij naar Saint Cloud is teruggekeerd.

— De heer Baroche, president van den Staatsraad, doodelijk vermoeid naar het schijnt van de moeite welke hij gehad heeft, eerst om, terwijl hij het ministerie van buitenlandsche zaken tijdelijk waarnam, het handels-tractaat met Engeland tot stand te brengen en vervolgens om de wetsontwerpen der Regering door het Wetgevend Ligchaam met eene verpletterende meerderheid te doen aannemen, is naar Vichy vertrokken om uit te rusten.

— Ondanks de verzekering, gisteren morgen door le Constitutionnel gegeven, dat het toestemmend antwoord der Porte betreffende eene gewapende interventie in Syrië (in zijne avond-editie had dit blad zelfs reeds als waarschijnlijk vermeld dat dien ten gevolge de conventie tusschen de Groote Mogendheden heden zou geteekend worden), schijnt de zaak heden nog niet veel gevorderd te zijn en heerscht daaromtrent nog tamelijk veel onzekerheid. Le Pays deelt heden avond mede dat de beraadslagingen van de vertegenwoordigers der Groote Mogendheden morgen (maandag) zullen worden hervat. Wanneer er reeds een voldoend antwoord van de Porte ware ontvangen en de conventie, waarbij de bijzonderheden der Europesche tusschenkomst in Syrië geregeld moeten worden, reeds haar beslag had gekregen, zou de Moniteur niet verzuimd hebben dit belangrijke feit aan den Volke te verkondigen. Het gerucht wil, dat de eerste bijeenkomst der gezanten nog al onstuimig is geweest. Men voegt er bij dat de deelname aan de gezamenlijke interventie zou worden geregeld als volgt: Frankrijk 4000 man, Engeland 2000, Pruissen en Oostenrijk te zamen 4000. Van Rusland wordt niet gesproken; naar het schijnt is het berigt, dat ook Spanje aan deze beraadslagingen deel genomen heeft, voorbarig geweest. Wat echter van het meeste belang is: er zou bepaald geworden zijn dat Frankrijk, in geval de overige Mogendheden niet spoedig genoeg gereed waren met de inscheping van hun contingent, gemagtigd was om alleen het geheele cijfer vol te maken.

De Moniteur deelt heden morgen eene correspondentie mede uit Konstantinopel gedagteekend 18 julij, waarin gemeld wordt dat Fuad Pacha, na mondeling van den Sultan zijne instructiën te hebben ontvangen, den 12 dezer naar Beyruth was vertrokken. Twee korvetten met troepen en ammunitie waren tegelijker tijd vertrokken. Op het oogenblik dat hij zich inscheepte heeft Fuad Pacha den eersten tolk der Fransche ambassade ontboden en dezen opgedragen den markies de Lavalette deze verzekering over te brengen: „Zeg aan den ambassadeur dat ik met gevaar van mijn leven den vlek zal uitwisschen op de eer van het leger geworpen en dat de troepen hun pligt zullen doen."

Het Journal de Constantinople van 14 julij deelt even zoo eenige bijzonderheden mede omtrent het vertrek van Fuad Pacha, waaruit blijkt dat, zoowel de Sultan als de voornaamste Staatslieden der Porte, niet minder dan Fuad Pacha, een bijzonder gewigt hechtten aan diens zending en dat alle maatregelen werden genomen om den gunstigen uitslag daarvan te verzekeren.

Hetzelfde blad deelt in zijn nummer van 20 julij omtrent het gebeurde te Damascus mede, dat de volksoploop den 9 dezer, des namiddags ten 2 ure begonnen is en dat het getal der Christenen, die tot des avonds 11 ure werden gedood, ongeveer 450 bedroeg. Het eerste consulaat dat door het grauw werd aangevallen, was dat van Rusland; onderscheidene Grieksche en Katholieke kerken en kloosters en eenige consulaten werden in brand gestoken. De Grieksche en Russische consuls hadden de wijk genomen bij Abd-el-Kader, die versterking had gevraagd om de rust te kunnen herstellen. De vice-consul van Amerika werd gekwetst en de consul van Nederland, zegt men, is gedood. Een detachement van 1800 man geregelde troepen had den 11 dezer Beyruth verlaten om zich naar Damascus te begeven. Het oorlogsvaartuig Schadié en de twee fregatten van Candia aangekomen, hadden te Beyruth eene versterking van 3000 man ontscheept. In eene correspondentie uit Larisse werd berigt dat 2000 man zich den 17 te Volo moesten inschepen om zich naar de kusten van Syrië te begeven.

La Patrie eindelijk meldt, op grond van eene depêche uit Alexandrië, dat Fuad-Pacha den 25 dezer te Beyruth was aangekomen. Den vorigen dag was het eskader, van Candia komende, onder de bevelen van Mustapha-Pacha ter reede geankerd. Ook waren er twee Engelsche schepen aangekomen en het gerucht liep dat het geheele Britsche eskader, te Malta liggende, naar de kust van Syrië zou vertrekken. Den dag nadat de Fransche oorlogschepen de Donawerth en de Redoutable, voor Beyruth verschenen, is laatstgemeld schip naar Saïda vertrokken, op het berigt dat aldaar het uitbarsten van eene beweging werd gevreesd. De kommandant van den Redoutable, de heer Guernet, deed 200 man ontschepen, die voldoende waren om de rust te bewaren. De Grieksche stoomkorvet, met den heer Canaris, consul van Griekenland, aan boord, is tegelijk met den Redoutable vertrokken. De heer Canaris is een bezoek gaan brengen aan zijne landgenooten, die de wijk hebben genomen in het Fransche kamp.

Sedert eenige dagen kwamen te Alexandrië onderscheidene gekwetste of zieke Christenen uit Syrië aan. De mannen zijn in het klooster der lazaristen, de vrouwen in een nonnenklooster opgenomen. De heer Béclard, onze consul-generaal, heeft eene inschrijving ten behoeve van deze ongelukkigen geopend, die reeds veel heeft opgebragt.

— Het Turijnsche dagblad l'Opinione deelt den inhoud mede van een dusgenaamd geheim tractaat, dat den 15 junij ll. tusschen Keizer Napoleon III en Koning Victor Emmanuel zou gesloten zijn, maar welks ongegrondheid en onwaarheid door dat blad tevens in krachtige bewoordingen wordt in het licht gesteld. Bij dit tractaat zou Keizer Napoleon zich verbonden hebben 1°, om de aanhechting van Sicilie, Napels en eventueel van de Romeinsche Staten aan Piemont te erkennen, behoudens eene bijzondere ... voor Rome en het erfdeel van St. Pieter, waarvan

de integriteit voor altijd door de beide Vorsten gewaarborgd zou worden; 2º, om des gevorderd met de wapenen het beginsel van non-interventie in Italië te handhaven en den nationalen wil te doen eerbiedigen. Wat Venetië betreft, zou de Koning van Sardinië vrij zijn om langs diplomatieken weg met Oostenrijk over den afstand dier provincie te onderhandelen, of den oorlog te verklaren om haar te veroveren; in dat geval zou hij evenwel volstrekt niet mogen rekenen op eenigerlei zedelijke of stoffelijke medewerking van Frankrijk. Tegenover die gunstige bepalingen voor Piemont zou dit land, dadelijk na de aanhechting der Beide Siciliën, aan Frankrijk, zonder voorafgaande raadpleging der bevolking, de eilanden Sardinië en Elba en geheel Ligurië, Genua en Spezzia mede gerekend, aan Frankrijk afstaan.

Ofschoon l'Opinione zegt dat men den inhoud van het document slechts behoeft te kennen om het voor valsch te verklaren, heeft de mededeeling te Turijn een levendigen en slechten indruk gemaakt en voedsel gegeven aan geruchten, die, hoewel valsch, liefst maar van zelf aan de vergetelheid moesten zijn overgelaten.

— De tijdingen uit Sicilië zijn al niet veel stelliger dan die omtrent de diplomatieke onderhandelingen betreffende de Oostersche zaken. Intusschen staat dit vast dat Garibaldi het eiland niet heeft verlaten en dat hij integendeel de voornaamste rol heeft gespeeld, zoowel bij de vermeestering van Milazzo, als bij het daarop gevolgde bezetten van Messina, welk feit zich bevestigt. Een ander punt blijft twijfelachtig: of de Napolitaansche Regering al dan niet bevel heeft gegeven tot geheele ontruiming van Sicilië. Terwijl het eerste schijnt te worden bevestigd door hetgeen de telegraaf heeft medegedeeld als getrokken uit het officiële orgaan der Regering, waarin tevens betreurd werd dat desniettemin de vijandelijkheden zijn hervat, wordt van eene andere zijde gemeld, dat de Napolitanen nog wel degelijk het kasteel bezet hielden en zelfs dat uit Napels bevel was ontvangen om het ten koste van alles te verdedigen, — zelfs ten koste van een bombardement der stad, die intusschen bijna geen inwoners meer telt, daar alles is gevlugt. Welligt ook, dat de hervatting der vijandelijkheden door Garibaldi, ofschoon te Napels betreurd, aanleiding heeft gegeven tot tegenbevel aangaande de ontruiming van Sicilië. La Patrie beweert dat deze ontruiming het eerste gevolg zou zijn van eene alliantie tusschen Napels en Sardinië, zoo deze tot stand mogt komen, en dat alsdan Messina door Sardinische troepen zou worden bezet. Deze bewering daarlatende, kan men toch als een blijk van het terugkeeren der goede verstandhouding tusschen Garibaldi en de Sardinische Regering aanmerken het door den telegraaf medegedeelde feit dat de heer Depretis, volgens het officiële blad van Sicilië, tot prodictator over het eiland is benoemd. Bij een ander besluit zijn de werkzaamheden der kiezers-collegien verdaagd tot 6 augustus a. s.

Omtrent den drang, dien Sardinië op Garibaldi wil uitoefenen, loopen mede onderscheidene geruchten. Volgens sommigen heeft Victor Emmanuel alleen op zich genomen het verzoek der Napolitaansche Regering betreffende eene wapenschorsing van zes maanden aan Garibaldi over te brengen; anderen zeggen dat hij zich heeft verbonden om Garibaldi dit voorstel te doen aannemen. Les Nationalités, een Fransch blad dat in Italië wordt geschreven, zegt dat, wanneer zijne informatien juist zijn, de Koning vertrouwt op den invloed dien hij op den geest van den Siciliaanschen dictator bezit om hem, in naam van Italië, zijne toekomst en zijne heiligste belangen over te halen, elk plan tot eene andere expeditie naar het vasteland van Italië te laten varen en zijn streven te bepalen tot de bevestiging der vrijheid en der orde in Sicilië, totdat het algemeen stemregt omtrent het toekomstige lot van het eiland zou hebben beslist.

Dit eigenhandig schrijven des Konings wordt aan Garibaldi overgebragt door graaf Litto Medignani, die voor zijn vertrek eene langdurige conferentie heeft gehad met de ministers Cavour en Farini, die hem schriftelijke instructien hebben medegegeven voor de heeren Depretis en Persano.

— Volgens berigten uit Napels van 25 dezer hebben onderscheidene personen, tot de camarilla behoorende, hunne paspoorten ontvangen en zouden zij het land moeten ruimen. De generaal Pianelli heeft beloofd de vreemde troepen te ontslaan. De generaal Nunziante heeft een dagorder uitgevaardigd aan het korps jagers, waarin hij zegt zijn ontslag te hebben genomen uit zuiver politieke beweeggronden; hij zegt verder dat hij zich in het buitenland begeeft en herinnert hun dat zij voor het vaderland en de liberale instellingen moeten strijden.

DUITSCHLAND.

Berlijn 29 julij. — Eergisteren voormiddag ten elf ure kwam de Russische Keizerin-Weduwe met talrijk gevolg te Potsdam aan en werd door de Koningin en de hier aanwezige Prinsen en Prinsessen van het Koninklijk Huis aan het station ontvangen. De afreis der Keizerin is voorloopig op 3 augustus bepaald.

Later op dien dag kwam ook de Prins Regent, laatstelijk uit Dresden, te Potsdam terug. De ministers von Hohenzollern en von Schleinitz, die den Vorst naar Töplitz vergezeld hebben, namen aan het station alhier afscheid van hem. De Prins was in zeer opgeruimde stemming en allen welke in zijn gevolg gereisd hebben roemden ten hoogste de ontvangst, hem te Töplitz zoo wel van de Oostenrijkers als van de Pruissen te beurt gevallen.

— De Groothertog en Groothertogin van Saksen Weimar kwamen vrijdag avond hier aan en begaven zich terstond naar Potsdam, waar zij een bezoek van drie dagen aan het Koninklijk Hof afleggen.

— De officiële Preuszische Zeitung zegt in zijn hoofdartikel het volgende: „De Souvereinen van Pruissen en Oostenrijk zijn niet bedrogen in de verwachting die zij op hunne ontmoeting te Töplitz gegrond hadden. De toenadering der beide Kabinetten heeft op eene voldoende wijze plaats gegrepen. Het persoonlijk en rondborstig onderhoud der Vorsten, in het bijzijn hunner eerste raadslieden, de wisseling hunner inzigten en hunner meeningen, hebben in staat gesteld den wederzijdschen toestand der beide Regeringen helder te doen uitkomen en zich over de voorwaarden eener opregte verbindtenis te verstaan. In de eenstemmigheid, welke zich derhalve ten opzigte van de gewigtige vraagstukken der Europesche staatkunde heeft gevestigd, heeft Duitschland een nieuwen waarborg voor zijne veiligheid gevonden, en men mag voortaan hopen dat in vervolg van tijd het gewigt zijner belangen zwaarder dan vroeger bij de oplossing der Europesche vraagstukken wegen zal. Europa kan, overigens, in de dagen van Töplitz een nieuwen waarborg zien voor het behoud van den vrede en voor den eerbied voor het evenwigt van Europa."

Dit artikel der Preuszische Zeitung strekt verder om aan te toonen dat de nieuwe weg welken de binnenlandsche politiek van Oostenrijk heeft ingeslagen het gevolg der toenadering tusschen de Hoven van Weenen en Berlijn is. Het blad voegt er bij hoe het buiten twijfel is dat de Oostenrijksche Regering vast besloten heeft de hervormingen voort te zetten, door jegens de godsdienstige belijdenissen en de nationaliteiten eene stelling in te nemen, welke berekend is om het Rijk zoowel in- als uitwendig te versterken. Het artikel eindigt met de wederlegging der beweringen van zekere partijen, die van de ontmoeting te Töplitz eene verandering in de binnenlandsche staatkunde van Pruissen verwachten, en stelt tegen die beweringen de vaste voornemens van den Prins Regent en zijne raadslieden over.

— Den 25 dezer werd hier, door tusschenkomst van het Pruissisch gezantschap te Konstantinopel, eene depêche van den heer Wetstein, consul van Pruissen te Damascus, thans op reis naar oostelijk Syrië, ontvangen, waarin hij, tot geruststelling zijner familie, meldt, niet slechts persoonlijk in veiligheid te zijn, maar dat ook het consulaats-gebouw zijner Natie aan de vernieling der overige consulaats-gebouwen ontkomen is.

Dresden 28 julij. — De Keizer van Oostenrijk is heden morgen ten negen ure van het slot Pillnitz afgereisd. De Koning van Saksen begeleidde hem tot aan het station Niedersedlitz, de Kroonprins tot Bodenbach.

Weenen 27 julij. — De Ost Deutsche Post behelst een vertoog, dat hoofdzakelijk hierop nederkomt: de vraagstukken en wederkeerige eischen, die het onderwerp der onderhandelingen te Töplitz uitmaken, zijn nog met een digten sluijer bedekt. Maar ieder staatkundige moet van zelf beseffen dat het in de eerste plaats buitenlandsche vraagstukken heeft gegolden. Het Duitschland dreigend gevaar, om het even of de aanval tegen Oostenrijk, Pruissen of het Palatinaat gerigt wordt, is te groot en te zeer nabij, dan dat de kostbare oogenblikken, door de twee magtigste Duitsche Souvereinen te zamen doorgebragt, verloren kunnen gegaan zijn met de menigvuldige vraagstukken der binnenlandsche staatkunde, de verstandhouding over welke zoo moeijelijk is. Het is van buiten dat de vijand dreigt; de gemeenschappelijke verdediging, de vereeniging der krachten, leveren de eenige kansen op goed gevolg en behoud op. Het oogenblik van den aanval moge niet te bepalen zijn, de plaats en het doel er van zijn aan geen twijfel onderhevig. Zij zijn het Rijnland en het aloude Mainz, de sleutel van Duitschland, welke, in vroegeren en lateren tijd eenmaal vermeesterd, al die rampen en namelooze verdrukking over Duitschland hebben doen komen, waarvan het alleen na langen worstelstrijd in het hart des Lands door de inspanning des Duitschen Volks verlost is geworden. Tegen de herhaling van zoodanige rampen moesten de noodige grendels te Töplitz worden digt geschoven. Hebben de beide Vorsten daar elkander het woord gegeven om getrouw en gezamenlijk den buitenlandschen vijand te wederstaan, dan kan Duitschland, wie van beide of van hunne Duitsche bondgenooten het eerst worde aangetast, de toekomst met meer gerustheid te gemoet gaan. Maar het oogenblik is niet gekomen voor eene reorganisatie van het Bondgenootschap, want op dat grondgebied ontstaat de tweedragt ligtelijk en zou de strekking naar eenheid nadeel kunnen toebrengen aan wat thans het zwaarste wegen moet, de eensgezindheid namelijk.

Per Telegraaf.

LONDEN 30 Julij.

Eene depêche door Reuters agentschap medegedeeld, zegt dat de Turksche Gezant te Parijs eerst zaturdag avond de instructien van zijne Regering heeft ontvangen, bij gebreke waarvan hij tot dien tijd verklaard had, de conferentien slechts *ad referendum* te kunnen bijwonen. De heer Thouvenel heeft daarop de leden der conferentie op heden bijeengeroepen.

Tweede depêche.

De Morning-Post meldt, dat er een officieel schrijven uit Frankrijk ontvangen is, waarbij wordt voorgesteld, dat Engeland dezelfde staatkunde volge als Frankrijk betreffende de aangelegenheden van Syrië en van Italië, daarbij tot grondslag nemende het instandhouden der integriteit van Turkije en de nietinterventie in Italië. In dien brief worden ook geruststellende verzekeringen gegeven nopens de maritieme strijdkrachten van Frankrijk, en wordt de wensch uitgedrukt op het behoud van den vrede, tot ontwikkeling der commerciële hulpbronnen van Frankrijk en tot aankweeking der goede verstandhouding tusschen dat Rijk en Engeland.

Hetzelfde blad bevat ook eene depêche uit Parijs, meldende dat de Sultan het voorstel aanneemt, om onderhandelingen te openen omtrent eene overeenkomst en dat de troepen niet ingescheept zullen worden, zoolang die onderhandelingen niet zijn afgeloopen.

Derde depêche.

Reuters agentschap berigt dat de Koning van Napels het ontslag van den markies Antonini heeft aangenomen en tot diens opvolger als gezant te Parijs benoemd den heer Canofari.

De Koning van Beijeren zou eerlang naar Potsdam vertrekken.

(*Vierde depêche*).

De Celt is aangekomen met Kaapsche berigten van 21 junij.

Te Queenstown is de Etna aangekomen met New-Yorksche berigten van 19 julij en 214,000 dollars specie. Fondsen met levendigen handel. Illinois spoorweg-aandeelen 69¾ à 70. Broodstoffen lager.

DRESDEN 29 Julij.

De Minister van oorlog, luitenant-generaal von Rubenhorst, is naar Wurzburg afgereisd, waar morgen afgevaardigden der Staten, welke de 7de, 8ste, 9de en 10de Bondslegerkorpsen stellen moeten, tot het houden eener militaire conferentie zullen bijeenkomen.

TURIJN 29 Julij.

Men meldt uit Florence hoe de Nazione van 29 dezer inhoudt dat Garibaldi na het innemen van Melazzo te Messina is binnengerukt. De Koninklijke troepen blijven de citadel dier stad bezetten. — De heer Ricasoli was naar Turijn afgereisd.

TURIJN 30 Julij.

De heer Ricasoli is hier aangekomen en heden morgen weder over Genua naar Palermo vertrokken. De heer Longo is benoemd tot minister van oorlog. Het Sardinisch eskader is naar Melazzo vertrokken.

LONDEN 30 Julij.

Thee. Ord. Congo 16 d. — Olie prijshoudend. — Granen. In Tarwe veel handel. Gerst flaauwer. Haver 1/ a 2/ lager. — Boter. Friesche 104/ a 105/, Groning. 74/ a 78/. — Veemarkt. Ter markt waren heden 4200 Runderen, 304 Kalveren, 24,600 Schapen en 300 Varkens. Beste Runderen golden 5/8, Kalveren 5/6, Schapen 6/ en Varkens 5/.

LIVERPOOL 30 Julij.

Katoen. Heden werden 8000 b. afgedaan tot vorige prijzen.

BERLIJN 30 Julij.

Rogge. Julij 47⅛, Najaar 45⅝. — Raapolie. Julij 11⅞, Najaar 11⅞ th.

HAMBURG 30 Julij.

Olie. Julij/Aug. 26.4, Najaar 26.10.

MADRID 28 Julij.

Spanje 1⅞ pc. 41.05; dito 3 pc. 49.10.

LONDEN 30 Julij.

De 3 pc. Geconsolideerden 93⅛. Rusland 4½ pc. 94. Spanje 1⅞ pc. 39¾; dito Buitenl. 3 pc. 48⅞. Portugal 3 pc. 44⅛. Mexico 3 pc. 20⅞. Grenada 3¼ pc. 14⅞; dito Uitgest. 4⅛. Holland 2½ pc. 66. Illinois Bonds 7 pc. 85½.

PARIJS 30 Julij.

Frankrijk 3 pc. 68.30; dito 4½ pc. 97.75. Crediet Mobil. 685. Spanje 1¾ pc. 39¾; dito binnenl. 3 pc. 47⅛.

WEENEN 30 Julij.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 70; dito Nation. 80. Wissel Londen 126.

FRANKFORT 30 Julij.

Oostenrijk, Metall. 5 pc. 53; dito Nation. 5 pc. 60⅝. Spanje 1¾ pc. 39; dito 3 pc. 48.

ANTWERPEN 30 Julij.

Spanje 1¾ pc. 39½; dito 3 pc. 48. Oostenrijk Metall. 5 pc. 51¼; dito Nationale 5 pc. 61⅞.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 30 Julij.

Aanstaanden donderdag, den 2 augustus, des namiddags ten 1½ ure, zal de Gemeenteraad alhier eene vergadering houden, waarin de volgende zaken ter tafel zullen worden gebragt: mededeeling van ingekomen stukken; benoeming van leden van het burgerlijk Armbestuur; idem van eene vroedvrouw en adjunct-vroedvrouw bij het burgerlijk Armbestuur.

In de nieuwe schouwburgzaal aan de Kruiskade alhier greep heden avond een waar kinderfeest plaats. Het jaarlijksch examen van de vorderingen der kweekelingen van het Instituut van den heer P. N. Koolen Pz. werd daar gehouden en tot bijwoning daarvan waren, behalve ouders en betrekkingen der leerlingen, vele andere genoodigden opgekomen. Het examen in de verschillende vakken van het uitgebreid lager onderwijs, door den heer Koolen zelven afgenomen, getuigde van de degelijkheid van het onderwijs op dit Instituut gegeven. Het examen werd voorafgegaan en gesloten door driestemmig gezang der leerlingen. Na eene pauze, welke na afloop van het examen gehouden werd en gedurende welke de teekeningen der leerlingen ter bezigtiging gesteld waren, werd door een zestal leerlingen eene comédie opgevoerd in de Fransche taal, wat blijk gaf van de vlugheid waarmede die jeugdige knapen deze taal spraken. Een en ander gaf aan de vele aanwezigen groot genoegen, terwijl het geheel nog werd opgeluisterd door de welwillende medewerking van eenige heeren muziek-dilettanten, die zich bij herhaling deden hooren. De uitdeeling der prijzen, gevolgd door driestemmig gezang der kinderen, besloot het feest, dat nog lang in aangename herinnering blijven zal.

Bij Zr. Ms. besluiten zijn benoemd: tot algemeen opziener van het stoomwezen der spoorwegdiensten de heer E. C. Bernet, thans adsistent-ingenieur bij de fabriek te Fijenoord van de Nederlandsche Stoomboot-maatschappij; tot notaris te Heino R. Spitsen, burgemeester en candidaat-notaris te Bemmel; tot commissaris van politie te Dockum J. P. Emmeloth, ambtenaar bij 's Rijks belastingen aldaar; tot kantonregter te Zutphen mr. H. J. Swaving, thans kantonregter te Groenlo, en tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Groningen mr. W. de Sitter, advocaat aldaar; — is aan mr. J. van der Mandere, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van plaatsvervangend kantonregter te Goes.

Z. M. heeft aan de nagem. offic. bij de rust. schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag verleend: Prov. Zuidholland, 1ste distr., 1ste bat., 2de comp., aan A. G. W. Boll, als 2de luit., en prov. Friesland, 1ste afd., staf, aan jhr. S. Speelman, als kapit.-adjud. Benoemd: prov. Zuidholland, 1ste distr., 1ste bat., 2de comp., tot kapit. G. C. Schaly, thans 1ste luit.; tot 1sten luit. F. A. van der Koppel, thans 2de luit., en tot 2den luit. C. J. van Voorthuysen, thans schutter, en B. J. Bodde. Prov. Noordholland: 2de bat., 2de comp., tot 2den luit. A. Stumphius, thans schutter. Prov. Friesland: 1ste afd., staf, tot kapit.-adjud. mr. S. Ypey, thans 2de luit. bij de dd. schutt. te Leeuwarden.

Ten gevolge van Zr. Ms. besluit van den 26 dezer, wordt den 16 augustus aanstaande in dienst gesteld het schroefstoomflotille-vaartuig Haarlemmermeer, liggende te Vlissingen, met bestemming naar Oost-Indië, en het bevel daarover opgedragen aan den luitenant ter zee der 1ste klasse P. Koning. Op dien bodem zullen tevens geplaatst worden de luitenants ter zee 2de klasse jhr. E. de Gijselaar, P. Koning en D. J. Weys; de officier van gezondheid der 2de kl. P. J. Losgert en de adjunct-administrateur W. J. Medenbach.

Het Staatsblad n.º 29 bevat een Koninklijk besluit van den 6 dezer, bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de overeenkomst nopens den brugbouw te Mainz.

De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft, ingevolge het bepaalde bij art. 7 der overeenkomst van 3 april 1860, betrekkelijk den brugbouw bij Mainz, alle belanghebbenden uitgenoodigd, om, vóór den 15 september 1860, hunne vorderingen ter verkrijging van schadevergoeding, gestaafd met de bewijsstukken in de overeenkomst omschreven, in te dienen bij den Groothertogelijken commissaris van den spoorweg (Hessische Ludwigsbaan) te Mainz.

Op aanstaanden donderdag den 2 augustus zal de gewone audientie van den Minister van Staat en van Financien geen plaats hebben.

Schiedam 30 julij. — In de laatste zitting van den Gemeenteraad is door Burgemeester en Wethouders de voordragt ingediend van het plan eener geldleening van ƒ 75,000, ter bestrijding der kosten voor de werken, bestemd voor de uitbreiding van de stad aan de westzijde; welk plan is goedgekeurd.

's Gravenhage 30 julij. — Heden heeft aan het Provinciaal Gouvernement van Zuidholland plaats gehad de aanbesteding van het maken en leveren van een paar binnen vloeddeuren in de schutsluis van het kanaal door Voorne te Nieuwesluis, in de provincie Zuidholland, welk werk is aangenomen door den heer A. Broekman, te Hardinxveld, voor de som van ƒ 7237. Er waren ingekomen 7 inschrijvingsbiljetten.

— Heden is ten huize van den heer Conrad de raad van hoofdambtenaren van den Waterstaat vergaderd geweest, die door den Minister van Binnenlandsche Zaken is benoemd, tot het aanbeveren der beste middelen, om de zeeweringen in Zeeland te verdedigen. Deze raad bestaat uit den inspecteur van den Waterstaat Conrad als president, de hoofdingenieurs Badon Ghijben, Beyerinck, van Diggelen, Ort en Rijsterborg, en de ingenieurs Caland, Conrad en Dirks.

— In deze residentie zijn aangekomen en afgestapt aan het hotel de Oude Doelen baron Verschuer, kamerheer in buitengewone dienst; P. van Rees, oud resident van Batavia; J. F. W. van Nes, oud vice-president van den Raad van Nederl. Indië; E. P. de Monchy, president der Nederlandsche Handelmaatschappij.

— In het Hôtel Paulez zullen aanstaanden woensdag de officieren van het 3de reg. dragonders zich aan een vriendschappelijken maaltijd vereenigen.

— De exercitien in het vuur, welke, door de troepen van het garnizoen alhier en de bataillons infanterie uit Delft en Leyden, te Waalsdorp zullen worden gehouden, zijn bepaald op den 6, 8 en 10 augustus aanst.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft bij arresten van heden uitspraak gedaan in de zaken van: 1º, Ida Lucas, 2º, Jean Joseph de Borgie en 3º, Joannes Weemers, requiranten van cassatie tegen arresten van het Hof in Limburg, waarbij zij zijn veroordeeld de eerste wegens frauduleusen invoer van belastbare voorwerpen tot 6 dagen gevangenisstraf, de tweede en derde wegens gequalificeerde diefstallen ieder tot vijf jaren tuchthuisstraf. De Raad heeft al die voorzieningen in cassatie verworpen, met veroordeelingen van de requiranten in de kosten.

Voorschoten 30 julij. — Eergisteren werd alhier de van ouds beroemde paardenmarkt gehouden; het getal paarden, meer dan 800, was grooter dan in de laatste jaren. De markt werd door velen binnen- en buitenlandsche kooplieden bezocht en er werd veel handel gedreven tegen hooge prijzen. Voor dat buitengewoon groot aantal paarden kwam gelegenheid tot plaatsing te kort. Men vertrouwt dat in het volgende jaar dit gebrek zal zijn weggenomen.

Haarlem 29 julij. — Gisteren namiddag is boven deze stad een ongemeen hevig onweder losgebarsten, bij welke gelegenheid de buiten het Zijlhek gelegene molen, genaamd de Zijlmolen, toebehoorende aan den heer A. Ketting de Coningh, is getroffen en geheel afgebrand. De belendende woningen hebben niet geleden.

— Dezer dagen is alhier opgerigt eene vereeniging, voorloopig onder den naam van Algemeene Vereeniging voor Bloembollen-cultuur, welke zich ten doel stelt de belangstelling in de bloembollen-cultuur levendig te houden en het onderling verkeer van de beoefenaren van dat vak te bevorderen. Het reglement dezer vereeniging is vastgesteld door elf der voornaamste firma's, te Haarlem in bloembollen handel drijvende, en uit hun midden is eene commissie benoemd bestaande uit de heeren H. Polman Mooy, H. D. Kruseman en J. H. Krelage, ten einde vooreerst de belangen der vereeniging te behartigen, totdat er een vast bestuur zal zijn ingesteld. De leden der vereeniging worden verdeeld in leden-bloemisten, leden-bloemkweekers en donateurs. Reeds is een 150tal tot de beide eerste afdeelingen toegetreden, derwijze, dat de vereeniging als gevestigd kan worden beschouwd. De werkzaamheden zullen zich vooreerst bepalen tot het houden eener beurs voor den handel in bloembollen, in de maanden augustus, september en october, des maandags van 12 tot 2 ure, des namiddags, op de groote zaal van den Stads-doelen. Verder bestaat het voornemen om elk voorjaar te Haarlem eene bloemen-tentoonstelling te houden hoofdzakelijk van bolgewassen. Binnen kort zullen uitnoodigingen worden uitgevaardigd aan de bloemliefhebbers en voorstanders van het bloembollenvak, om zich als donateurs aan te sluiten. Men meent te mogen vertrouwen dat deze aan de bedoelde uitnoodiging gehoor zullen geven, vermits het de beoefening geldt van een tak van nijverheid, die aan duizenden arbeid en brood verschaft, gunstig werkt in de streken, waar zij gevestigd is, en het nationaal vermogen jaarlijks doet aangroeijen.

Amsterdam 30 julij. — Op het IJ voor deze stad had gisteren de gewone jaarlijksche wedstrijd voor zeilvaartuigen, door leden der beide jagthavens, plaats. Ten 10 ure nam de wedstrijd een aanvang; aanvankelijk liet het weder zich minder gunstig aanzien, doch ten 11 ure verbeterde de weêrsgesteldheid eenigzins; hoewel de lucht bewolkt bleef, hield de regen op, waardoor de wedstrijd ongehinderd voortgang kon hebben.

Middelburg 28 julij. — Eergisteren had alhier de aanbesteding plaats van den aanleg van onderscheidene werken tot verdediging van het strand aan de noord-westzijde van Schouwen bij de Oude Hoeve; waarvan aannemer is geworden de heer W. Speelman te Burgh, voor ƒ 43,938.

Breda 29 julij. — Eergisteren namiddag keerde de kolonel Stieltjes, kommandant van het 2de regement vesting-artillerie, van een wandelrid in de stad terug. Aan de Ginnekepoort gekomen, werd door eenige personen aldaar opgemerkt, dat de gang van het paard onregelmatig was, waarom men den officier voorstelde om af te stijgen. Deze echter trachtte zijn weg te vervolgen, doch naauwelijks was hij eenige passen verder gereden, of het paard viel, zoodat het achterstel het eerst den grond raakte, met het ongelukkig gevolg dat de kolonel bezijden afgleed en door omkanteling van het paard daaronder geraakte en nog een trap op de borst bekwam. Alle mogelijke geneeskundige hulp werd aangeboden, doch te vergeefs; de heer Stieltjes is gisteren morgen overleden.

Sexbierum 28 julij. — Gisteren nacht, toen alles in rust was, ontdekte men dat in de stelphuizinge van den landman Bonnema, door broeijing van het binnengehaalde hooi, brand was veroorzaakt. De woning is afgebrand, alsmede een groot gedeelte van den inboedel, onder anderen zijn ook een paard, vier hokkelingen en twee varkens eene prooi der vlammen geworden.

Volgens een berigt van Zr. Ms. vice-consul te Taganrog heeft geen enkel Nederlandsch schip die haven gedurende de eerste 6 maanden van dit jaar aangedaan. De uitzigten op den oogst in die streken waren allervoordeeligst; haver, gerst en rogge beloofden eene buitengewoon rijke opbrengst.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 30 Julij.

OVERLEDEN: H. Krol, jd., 28 j. — P. E. van Dijk, d., 5 m. — J. Lans, d., 1 j. — A. Rol, d., 1 j. — E. M. Lochman, d., 5 m. — J. Bijl, z., 7 j. — A. L. Vorstman, man van A. Moll, 67 j. — C. J. Vermell, 2 m. — J. C. van Gestel, d., 1 j.

BEVALLEN: W. van Gemert, geb. Bakker, levenl. z. — S. Hoedemakers, geb. Everstijn, z. — J. van der Ven, geb. Valkenburg, z. — C. J. Elderhorst, geb. Schekermans, d. — M. Brouwer, geb. Vlug, d. — M. W. van Pesch, geb. Montauban van Swijndregt, d. — C. G. van der Waag, geb. Grapel, z. — J. A. Pluygers, geb. Schoutens, z.

Prijzen der Buitenl. Coupons

en Uitgelote Obligatien.

AMSTERDAM 30 Julij.

Metalliek	ƒ 22.85.	Sp. Piasters	ƒ —.—.
idem Nationale	- 28.82½.	„ Coup. per fr.	- —.—.
Div. Eng. in £	- 11.65.	Hamb. Russen	- 33¼.
Eng. Russen	- 11.65.	Russ. in Zilv. R.	- 34.
Fransche	- 55⅞.	Poolsche in fl.	- 26⅞.
Belgische	- 55⅞.	„ per Roeb.	- —.—.
Pruissische	- 34⅞.	Coup. Port. per £	- —.—.
Illinois in Ds.	- —.—.		

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 30 Julij.	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.63¾	11.71½
d.° 3/m.	11.60	—
Parijs . .	55⅞	55⅞
d.° 3/m.	55¾	—
Bordeaux.	55¾	55⅜
Genua. .	45⅜	—
Livorno. .	38¼	—
Napels . .	75½	—
Petersb. .	169	—
Hamburg.	35½	35¼
d.° 3/m.	35¹/₃₂	—
Antwerp .	—	1⅞ v
6 weken.		Kort.
Frankfort	99 13/16	—
Augsburg	99¼	—
Weenen. .	83	—
Triëst. .	87⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 30 Julij.	2 maanden		zigt.	
Londen. .	11.65	g	11.72½	g
Parijs. .	55 9/16	g	55 15/16	g
Bordeaux.	55⅛	g	—	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	46	g	—	g
Livorno. .	38⅜	g	—	g
Napels . .	75½	g	—	g
Hamburg.	35	g	35¼	g
3 maanden.			Zigt.	
Madrid . .	240	g	—	g
Cadix. .	241	g	—	g
Sevillë . .	237	g	—	g
Bilbao . .	238	g	—	g
Lissabon .	40⅞	g	—	g
Porto. .	41	g	—	g
Petersb. .	169	g	—	g
6 weken.			Zigt	
Weenen . .	90	g	—	g
Augsburg	99⅛	g	—	g
Frankfort.	99½	g	—	g

Rotterdam ½.

Beursberigten.

LONDEN 28 Julij.

3 pc. Cons. cont.	93⅜ a 93½		3 pc. Peru	72 a 74	
id. id. op tijd..	93⅜ - 93⅝		4½ pc. id. Urib..	82½ - 83½	
5 pc. Oostenrijk	79 - 82		id. te New-York	81 - 83	
dito 1859	— - —		3 pc. Portugal..	44 - 45	
4½ pc. België....	95 - 97		5 pc. Rusland..	107 - 109	
5 pc. Braz. 1824	99 - 101		4½ pc. idem....	93½ - 94½	
id. 1829/39	— - —		3 pc. idem	63⅞ - 64½	
id. 4½ pc. 1852..	87 - 89		3 pc. Spanje ...	48½ - 49½	
idem 1858	87 - 89		1½ pc. idem....	39½ - 40	
6 pc. Buen-Ayr.	82 - 84		idem Amort....	20 - 21	
6 pc. Chili	102 - 104		id. Cert. Coup..	4½ - 5½	
3 pc. idem	67 - 69		5 pc. Sardinië...	82 - 84	
5 pc. Denemark.	98 - 102		6 pc. Turkije...	76½ - 77½	
3 pc. idem.....	82 - 84		idem Nieuwe...	59½ - 60½	
2½ pc. Holland..	65 - 66		4 pc. idem.....	102½ - 102¾	
4 pc. idem.....	101 - 103		3 pc. Venezuela	21 - 23	
Equador.......	11½ - 12½		idem Uitgest..	11 - 12	
id. Land-warr.	— - —		Wissel Amst. krt.	11.14½ a 15	
2½ pc. Grenada..	14 - 15		idem 3 m.	11.16½ - 17	
id. Uitgestelde..	4 - 4½		idem Rott. 3 m..	11.16½ - 17	
3 pc. Mexico...	20¼ - 21½		idem Parijs kort.	25.10 - 15	
4½ pc. Peru.....	94 - 96		idem 3 m.......	25.32½ - 37½	

De fondsen ondergingen heden weinig verandering.

ROTTERDAM 30 Julij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld 2½	pCt.	64⅛	64⅛	64⅛
België..	Obl. bij Roths. 2½	"	52⅛		
Spanje...	Oblig. 3, nu 1¾	"	39¼		
"	Certif. Coupons	"	4 5/16		
Portugal..	Obl. Lond. 18533	"	44⅜		
"	Obl. 1856/7/9. 3	"	42⅛		
Rusland..	Obl. St. 5de ser. 4	"	80 11/16		
"	Obl. te Amst. 4½	"	90		
"	bij Stiegl. 1855 5	"	97½		
"	Spoorw. Aand. 5	"	212½		
Pruissen,.	Obl. 5	"	103⅝		
Oostenr..	Oblig. Metall. 2½	"	27⅜		
"	dito dito 5	"	51 7/16		
"	d.° N. te Ams. 5	"	74⅝		
"	dito Nat. Met. 5	"	58⅝	58 11/16	58⅝
"	Aff. fl 250 1854	f	223		
Griekenl.	Coupons.........	f	⅝	21/32	⅝

Weinig verandering. In 3 pct. Portugal 1856/59 was de omzet beduidend.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 42 5/16. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 27⅜; dito Nat., 5 pc., 58⅛, 58 9/16, 58⅝.

AMSTERDAM 30 Julij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½	pCt.	63 15/16	64	63 15/16
"	dito dito 3	"	76⅛		
"	dito dito 4	"	98 11/16		
"	Amort. Synd. 3½	"			
"	Hand. Maats. 4½	"			
"	O. I. Leening 4	"			
"	Holl. Sp. 4½	"	100		
"	Rijn-Spoorw. 4½	"			
"	M. van Weld. 4	"			
België,	Cert. *Rothsch.* 2½	"	52⅛		
Frankrijk,	Certificaten.. 3	"			
Spanje,	Buitenlands.. 1¾	"	39⅜	39 7/16	39 7/16
"	dito 3	"	47⅝	48⅛	
"	Binn. a f 6000 3	"	47¼	47⅜	47⅜
"	Amort. Schuld......		20¾	20⅞	20 15/16
"	Bew. v. Coup.		4 11/16	4⅞	
Portugal,	Obligatien... 3	pCt.	44⅛	44¼	44⅛
"	dito 1856/59. 3	"	42 3/16	42¼	42¼
"	dito Uitgest..				
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	"	101¾	101⅞	101¾
"	dito 1828/29.. 5	"	100½		
"	Cert. 1831/33 5	"			
"	d.° 1840..... 4	"	79½	79¾	79½
"	d.° *Stieglitz*.. 4	"	80½		
"	d.° d.° Nieuwe 5	"	88 7/16		
"	d.° d.° 1855 N. 5	"	97⅜	97 7/16	
"	d.° te Lond. 4½	"	90⅞		
"	d.° v. Assign.. 6	"			
"	Inschr. dito.. 6	"	60		
Polen,...	Aand. 1835.. ....f				
"	Obligatien... 4	pCt.	79¾		
Pruissen,	Obligatien... 5	"	103½		
"	Aand. ... 3½	"			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	"	62		
"	d.° dito 4	"	48⅝		
"	d.° Met. Oude 5	"	51¼	51⅜	51¼
"	d.° N. te Ams. 5	"	74⅜	74½	74 7/16
"	d.° Nat. Met.. 5	"	58⅜	58½	58⅜
"	d.° Metalliek. 2½	"	27⅛	27 5/16	27 3/16
"	W. Ad. fl 250 4	"	221	221½	
Brazilië,	1824, £ 100 5	"			
Equador,	£ 100 1	"	11⅝		
Venez.,..	Obligatien... 3	"	21 7/16		
"	Uitgestelde.. 1½	"	11 5/16		
Grenada,	Obligatien... 4	"			
"	Uitgestelde..		4 3/16	4¼	
Mexico,..	Obligatien... 3	"	20 3/16	20⅜	20 5/16
Illinois	 7	"	87½	88	88

Rusland, Cert. Nieuwe, 4 pc., 80¼; dito dito te Londen, 1859, 3 pc., 61 13/16, 61⅞; dito Spoorw. Aand., volgef., 5 pc., 212¼, 213; dito Nieuwe, 4½ pc., 90, 90⅛, 90⅛. Oostenrijk, Weener Aand., fl. 250, 1839, f 299; dito dito 1860, 4 pc., 447. Napels, Certif. bij Lamaison & Bouwer, 5 pc., 82. Philad. bij Hope & Co., Lr. A, f 97; Illinois, Spoorw. Aand., 70; Louisiana 5 pc., 101. Griekenl., 1825, 5 pc., 5 5/16, 5 9/16, 5⅜.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Binnenl. fondsen nagenoeg als Zaturdag. Van buitenl. Spaansche iets beter, maar Russische en Oostenr. flaauw.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 15/16. Spanje, 1¾ pc., 39 7/16; dito Binnenl., 3 pc., 47⅜. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 51¼; dito Nat., 5 pc., 58⅜ a 58 7/16.

PARIJS 28 Julij.

Frankrijk 3 pc. a contant 68.30, 68.25, 68.35; dito op ultimo 68.35, 68.25, 68.35; dito 4½ pc. a contant 97.40, 97.35; dito op ultimo 97.30; Bank-Actien 2805, 2810; Cred. Mobilier 685, 683.75, 690, 687.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw.-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 39¼; dito buitenl. 3 pc. Oude 47½ en dito Nieuwe 47¾; dito binnenl. 3 pc. 47¼; dito Passive 20½. Oostenrijk 5 pc. 80½.

De beurs verkeerde heden in eene vastere stemming; de 3 pcts. Fransche fondsen sloten 10 à 25 centimes hooger dan gisteren.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 30 Julij.

Tabak. Heden zijn verkocht 15 en 10 v. Virginie, ex Dashaway.

Granen en Zaden. Tarwe. Zeeuws., Vlaamsche en Overm. puike prijshoudend, mindere flaauw; goede en puike f 10.75 a f 11.50; mindere f 9.25 a f 10.50; geringe f 8 a f 9; Jarige f 11.25 a f 12.50; Pools. en Roode bij uitsluiting; 158 ℔ witb. Pools. f 375; 156, 160 ℔ Jar. dito f 365, f 390; 133, 134 ℔ Rostocker per 2400 kil. f 375; 160 ℔ Jar. Bovenl. Ris f 358; in publieke veiling 60 last meer en minder besch. (118, 126 ℔) Stockh. van f 288 tot f 330. Rogge Overm., Zeeuws. en Vl. f 7.30 a f 8.30; Buitenl. flaauw: 152, 154 ℔ Koningsb. f 220, f 225; 152 ℔ Pruiss. f 212; 152, 153 ℔ Dantz. f 213, f 215; 146 ℔ Galatz f 192; 148 ℔ dito f 190. Gerst: van Nieuwe Winter waren enkele kleine partijtjes aangebragt die niet droog gewonnen van f 5 tot f 6 verkocht zijn. Haver: Zeeuws. en Inl. Korte f 4 a f 5.50; dito Lange f 2.80, f 4.30. Boekweit, op 140 ℔ N.-Brab. f 280; Fransche per 2100 kil. f 225, f 230, f 235. Erwten, Zeeuws. Groene f 9 a f 10.75. Boonen, Zeeuws. en Walch. Witte f 11.25 a f 13.25; dito Bruine f 12 a f 15; dito Paardenboonen f 6.75 a f 6.90. Koolzaad, van den nieuwen oogst waren enkele partijtjes ter markt niet droog en verkocht van £ 52 tot £ 66 naar deugd. Kanariezaad f 8.75 a f 10. Inl. Hennepzaad f 265.

Meekrap weinig geveild. De vraagprijzen van mooije Onberoofde waren meest f 30, daartoe was geen kooplust.

Hop. De 100 b. Amerik., gewas 1858, heden alhier in veiling, zijn opgeh. tot f 25 per 50 kil.

SCHIEDAM 30 Julij.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust f 14.75.
Jenever, " " " " " - 20.25.
Amst. Proef " " " " " - 21.50.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... f 1.00.

AMSTERDAM 30 Julij.

Suiker. Prijzen der Ruwe: Surinaamsch f 26 a f 32; Braziel wit f 36 a f 39; dito blond f 33 a f 35; dito bruin f 26 a f 32; Havana wit f 40 a f 44; dito blond f 33 a f 40; dito bruin f 28 a f 32; Java wit f 37 a f 41; dito grijs f 35 a f 36; dito blond f 33 a f 34; dito bruin f 26 a f 32; Manilla grijs f 33 a f 36; dito bruin f 27 a f 32; Maurit. blond en grijs f 32 a f 36; dito bruin f 26 a f 31.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 100 vaten Maryland per Adolphine, en 60 vaten dito per Ellen Steward.

Van Arak werden afgedaan 22 leggers, per Agatha Maria.

Granen. Tarwe als voren: 130 ℔ bonte Pools. f 355, f 360; 160 ℔ Bovenl. f 345. Rogge dadelijk bij gerijven als voren: 124 ℔ Pruiss. f 198; 120 ℔ Petersb. f 188; 127 ℔ Russ. f 210; 123 ℔ Jar. dito f 200; op levering lager, in Julij f 170; Aug. f 165; Oct. f 172, f 175, f 174, f 172; Maart f 178; Mei f 179; Pruiss. Julij f 173. Gerst en Haver zonder handel. Boekweit merkelijk lager: 121 ℔ Amersf. f 265; Rijn f 250, en Inl. Veen f 235, beide per 2100 kil.

Zaden enz. Koolzaad vast: puik Oud Betuws £ 72; Rubs op 9 v. per Sept. £ 70; op 9 v. Olie te leveren in Nov. £ 73. Lijnzaad flaauw: 112/113 ℔ Koningsb. f 297½; 110/111 ℔ Riga f 300. Raapolie williger: op 6/w. f 41¼; vlieg. f 40; 1 Sept. f 40½, f 40¾; 1 Oct. f 41¼, f 41½; 1 Nov. f 41¾, f 42; 1 Dec. f 42, f 42¼. Lijnolie flaauw: op 6/w. f 31; vlieg. f 29¾; 1 Sept. f 30; 1 Oct. f 30½; 1 Nov. en Dec. f 31. Hennepolie op 6/w. f 37¾. Raapkoeken per 1040 st. f 70 a f 75. Lijnkoeken per 104 st. f 11 a f 14.

Hooi en Stroo. Langestraats f 16½ a f 19; Kamper-Eilands f 14½ a f 17½; Koe f 11½ a f 15. Rogge Stroo f 12½ a f 14; Tarwe dito f 11½ a f 13½.

Vee. Runderen 1ste kwal. f 190 a f 220, 2de kwal. f 180 a f 200 en 3de kwal. f 160 a f 190; Melk- en Kalfkoeijen f 140 a f 200; Schapen f 28 a f 34; Varkens 44 a 48 c. per Ned. ℔.

Boter per 40 N. ℔: Friesche f 45 a f 48; Kuinder f 47 a f 48; Kamper f 47 a f 49; Deventer f 41 a f 45; Zwolsche f 45 a f 48.

ANTWERPEN 28 Julij.

Koffij zeer gezocht; 1200 b. St. Domingo zijn afgedaan tot 40½ c. — Granen zeer stil. Voor Tarwe betaalde men f 14¼ en voor Rogge f 7¾. — Oliezaden blijven vast en zeer gezocht; 1300 hect. Deensch Kool- zijn afgedaan tot f 16½ en ca. 1000 hect. Druana Lijn- tot f 11⅝. — Hop. Heden zijn 120 b. Aalst tot fr. 70 a fr. 75 verkocht. — Van Rijst 300 b. gep. Arracan tot f 8¼. — Van Ruwe Zwavel eene halve lading zeilende tot fr. 27.

HAVRE 27 Julij.

Katoen flaauwer; gisteren vonden 200 b. nemers en heden hebben de houders hunne prijzen verlaagd, waardoor de omzet 1250 b. beloopt. — Koffij. Omzet 249 b. Rio tot fr. 73 en 100 b. Singapore tot fr. 108. — Suiker met zeer veel handel. Heden zijn 934 v. Antilles verkocht tot fr. 49. — In Huiden gaat dagelijks het een en ander om. — De handel in Wol is in de laatste dagen minder uitgebreid geweest; 16 b. B.-A. bedongen fr. 2.74 a 2.52½.

HAMBURG 28 Julij.

Koffij en Zink stil. — Raapolie loco 26.4, per Oct. 26.10. — Granen. Tarwe vast maar [illegible] handel en weinig aangeboden. Rogge stil.

VALPARAISO 17 Junij.

INVOEREN. De markt voor Manufacturen is weinig veranderd en de voorraad blijft vrij groot. In Wollen ging meer om als in Katoenen Goederen. — Metalen. Zweedsch Staal $ 10½ a 11; [illegible] met zeer veel voorraad. — Suiker. In het [illegible] werden 3000 arr. Peru en 12/m. dito Fransche aangevoerd; 5000 arr. Holl. min of meer beschadigd zijn afgedaan tot $ 2.00 a 2.01. De markt is zeer stil en goed voorzien, daar de voorraad 170/m. arr. bedraagt. — Producten. De markt was zeer stil en er ging bijna niets om. — Koper noteert men $ 20¼ a 20½. — Huiden $ 15½ a 17. — Schapenvellen schaarsch. — Nitrate zonder eenigen handel. — Vrachten naar Engeland noteert men £ 3. — Wisselkoers op Londen 43½ d. per $.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
29 julij *Speculation*, Bjönness, Holmstrand (opgezeild n. Dordt)
Ernst August, Fretwurst, Riga (vertr. 30 n. Helvoet)
E. Bulkley, Ross, Hellevoetsluis (vertr. 30 n. New-York)
Vertrokken.
29 *Kaap Hoorn*, Dik, Soerabaija
(29 N.O.; 30 N.N.O.)

Hellevoet *Aang.*
29 julij *Violet*, Howling, Liverpool
Seaflower, Bensley, Boness
Mary Clark, Storey, Newcastle
Myrtle, Meldrum, Sunderland
Amstel, Weitinga, St. Pet.
Jantje Nanninga, Meihuizen, dito
Hendrik Jan Nassau, Roelfsema, Riga
Margrietha, de Groot, d.°
Katharina, de Grooth Bakker, dito
Augusta, Maresca, Brouwershaven
Toms, Hardy, dito
Gode Haab, Finkelsen, Libau
30 *Ocean Queen* (st.), Hull
Minerva, Heikamp, St. Petersburg
Alberdina, Wilkens, dito
Jantje Wilkens, Hotze, d°
Hendrika, Nuisker, Riga
Antoinette, Christoffels, d°
Udo Frederik, v. d. Werf, dito
Amelia, Lindner, dito
Jenny, v. Wijk, dito
Aries, Engelsman, dito
Dido, v. Wijk, dito
Carl, Falck, dito
Bordeaux (s.), Bordeaux
Ida, Bockelmann, Windau
Cathar. Regina, Doll, d.°
Maria, Vollert, Koningsbergen
Hertha, Melson, dito
Julie Sophie, Sörensen, d°
Drie Gezusters, Nieboer, Pillau
Franz, Pilage, Dantzig
Gemini, Lukkien, Strahls.
Willem, Steffens, Libau
Twee Gebroeders, de Boer, dito
Paul Friedrich, Zeplien, Reval
Fortuna, de Beet, Stockh.
Ernst August, Fretwurst, Brouwershaven
Holyrood (st.), Leith (is op Noord-Pampus a. d. grond geraakt, doch zal met hoog water vlot komen)
Vertrokken.
29 *Generaal Michiels*, Visser, Hong Kong via Cardiff
Amanda, Runge, N.-York (is op de reede terug)
Maria Anna, de Jong, Monte-Video
Levant (st.), Havre
James, Shield, Newcastle (is op de reede terug)
E. Bulkley, Ross, Brouwershaven
30 *Ceres*, Demmers, Valparaiso (is in zee gesleept)
Ogir, Pehrson, Drammen
Henr. Elizabeth Susanna, Meyboom, Samarang (is, na op Noord-Pampus aan den grond gezeten te hebben, vlot gekomen en over Pampus gezeild, doch later bij de Goereehaven geankerd)
Zeilklaar.
Freerk Jan, Smit, St. Pet.
Belina, Jager, Oostzee
Waarden, Agtien, dito
(29 N.; 30 N.N.O.)

Brielle *Aangek.*
29 julij *Leo* (st.), Londen
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Ellida, Möller, Nystadt
Pilen, Sages, Bergen
Vier Gebroeders, Woudstra, Ystad
30 *Earl of Auckland* (st.), Londen
Batavier (st.), dito
Seahorse (st.), Hull
Norfolk (st.), Goole
Vertrokken.
29 *Seine* (st.), Havre
Fijenoord (st.), Londen
Zingari (st.), Hartlepool
(29 N.O.; 30 N.—N.N.W.)

Maassluis (N.—NNW)
29—30 julij. Niets gepass.

Amsterdam *Vertr.*
28 julij *Henricus Gerardus*, v. d. Zee, Batavia
29 *Cornelia & Henriette*, de Veer, Soerabaija

Texel *Aangek.*
28 julij *Walrus*, Boiten, Newcastle
Margaretha, Meijer, dito
Emanuel, Gundersen, Frederikstad
Comet, Pedersen, Malmoe
Elisabeth, Naatje, St. Petersburg
Fraternité, Haraldsen, Drammen
29 *Jantina*, Pot, St. Pet.
Haabet, Beck, Nerva
Stad Goor, Veldhuis, Dantzig
Vrije Fries, Arema, dito
Thorbecke, Witting, dito
Agnat, Aasuldsen, Osterrisoer
Vertrokken.
28 *Lion* (st.), Londen
Catharina, Wiersma, dito
Achille, Cafiero, Newc.
Gallego, Washburn, dito
Vennerne, Klock, Frederikstad
Fidelia, Sande, Drammen
29 *Baltimore*, Brakke, Batavia
Louise Roelofviene, Sybrandi, Soerabaija
Herman, Luttenberg, dito
Willem Hendrik, Beckering, Kaap de G. Hoop
Bappi, Lusina, Triest
Anna Maria, v. d. Kooy, Venetië
a Asturiana, Valdez, Santander
Ondine (st.), Lovius, Bordeaux
Vr. Dieuwke, Feenstra, Londen
Gouv.-Gener. Duymaer v. Twist, Hoeksma, Liverpool
Twenthe (st.), Hull
30 *Prins van Oranje*, Hensing, Batavia

Vlie *Aangekomen*
26 julij *Stoomvaart* (st.), Hamburg
Fortuna, Doijen, Bremerhaven
Ettina, Oldenburger, Nerva
Catharina Visser, Duif, Christiaansand
27 *Dankbaarheid*, Potjer, St. Petersburg
Mentor, Rijf, Windau
Aafkea, Fehr, Dantzig
Sophie, Sörensen, Skielskiör
28 *Hendrika*, de Jong, St. Petersburg
Goede Hoop, Haijer, Arendahl
Vertrokken.
27 *Rubbens* (st.), Hull
Anna Aug., Kuyper, Riga
Mester, Martinussen, Aarhuus
Jonge Kerst, Brouwer, Sleeswijk
Annechina Elsina, Kuyper, avontuur
Johanne Emelie, Reetzke, dito
Frouwina Elisabeth, de Jonge, dito
28 *Johannes Hermanus*, Visker, Riga
Emanuel, Kipp, Stettin
Charlotte, Schlück, dito

Zierikzee *Aangek.*
28 julij *Volharding*, Litzau, Glasgow n. Dordt

Vlissingen *Aangek.*
28 julij *Nieves*, Farzacha, Havana
Felicina, Anetto, Ismaïl
29 *Alida*, Veen, Riga

—o—

Galatz *Vertrokken*
11 julij *Ceres*, de Haan, Queenstown

Ibraïla *Vertrokken*
14 julij *Hendrika Roelina*, Helmers, Engeland

Genua *Aangekomen*
23 julij *Willem III* (st.), Swart, Marseille

Bordeaux *Vertr.*
26 julij *Chateau du Gol*, François, Batavia

Liverpool *Uitgekl.*
26 julij *Maria Reifina*, de Groot, St. Pet.
Jeanne, Kroon, Konst., Galatz en Ibraila
Concordia, de Groot, Nerva
Trio, Bryan, Rotterdam
Cadmus, Stanford, dito

Cardiff *Vertrokken*
26 julij *Hollandia*, Ruige, Hong Kong

Bij **Lezard** *Aang.*
26 julij *Zambesi*, Thomas, Queenstown n. Rott.

Torbay *Binneng.*
21 julij *Willem*, Molenaar, Hamburg n. Rio-Grande

Douvres *Gepass.*
27 julij *Corneliszoon*, Timmer, Amst. n. Genua

Londen *Aangekomen*
28 julij *Twee Broeders*, v. Kempema, Workum
Vr. Anna, Croes, dito
Magdalena, Buining, Riga
Johanna, Udema, Segna
Vertrokken.
27 *Hooite Wicher*, v. d. Leest, St. Pet.

Yarmouth *Aangek.*
26 julij *Fox*, King, Alkmaar

Shields *Aangekomen*
27 julij *Engelina Petronella*, Kuiper, Amsterdam

Newcastle *Uitgekl.*
27 julij *Maria Christina*, Voss, Anjer
Ceres, Manneken, Smirna
Jeanne Agatha, Jager, Sevilla
Goede Bedoeling, Nevels, Oporto
Actif, Mohn, Lissabon
Oceaan, v. Duffelen, d.°

Grangemouth *Vertr.*
27 julij *Enjetta*, de Boer, St. Petersburg

Bremerhaven *Aang.*
26 julij *Engelina*, Schoon, Amsterdam
Maria Margaretha, Deters, dito

Dantzig *Vertrokken*
24 julij *Hillechina*, Schuring, Nantes

Kroonstad *Aangek.*
20 julij *Catharina*, Frey, Libau
Vertrokken.
20 *Geerdina*, Nieboer, Rott.
Elisabeth, Arents, Engel.
Catharina, Feiken, Aberdeen
Catharina, Schelts, dito
Catharina Frederika, Smid, Port Gordon
Hendrika, Zoutman, Schiedam
Alida Catharina, v. d. Wal, dito
Hendrika, Lever, Amst.
Nijverheid, Kemper, d.°
Prudence, Hazewinkel, d°
Jeanne Marie, Kolle, d.°
Grietje Dijkstra, Venenga, Groningen
Antje Witsenburg, Poelman, Londen
Onderneming, Mooi, Portsoy
Martha Johanna, Jonker, Kopenhagen
Zwanette, Jonker, dito
Marg. Hillechina, Pekelder, dito
Grietje de Groot, Mulder, dito
Johanna Elisabeth, Zwaal, dito
Verwisseling, Boon, dito
Eendragt, Bos, dito
Zephir, Pekelder, dito
Stad Enschedé, Niggebrugge, dito
21 *Catharina*, Thaden, Amst.
Hunsingo, Oostema, dito
Gesina Jantina, Bekkering, dito
Christina Jacoba, de Groot, dito
Klei Old-Ambt, Smit, Kopenhagen
Cornelia Jantina, Kwint, dito
Wilhelmina Egberdina, Top, dito

Holmstrand *Aangek.*
19 julij *Emanuel*, Berg, Dordrecht
20 *Coullier*, Rafen, dito

Randers *Aangekomen*
19 julij *Froukje*, Faber, Dokkum

Elseneur *Aangek.*
26 julij *Concordia*, Haut, St. Petersb. n. Rott.
Antje Jansen, Stomp, Koningsb. n. dito
Morgenstern, Schlytter, Dordrecht n. Nerva
March. Rosetta, Koning, Belfast n. Oostzee
Antje Visser, de Jonge, Amst. n. dito
Zeelust, Keun, Newcastle

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 31 julij: 1ste getijde 2 ure 48 min.; 2de get. 3 ure 12 min.

Arnhem. Waterhoogte 28 julij 1.85 el.

Keulen. Rijnhoogte 29 julij 8 v. 9 d. Rijnl.

—o—

Vertrokk. Passagiers.

Van **Rotterdam,** naar Batavia, per *Burgemeester Hoffman*, k. de Wit: de heer W. F. Heyligers, kapit. der inf. van het O. I. leger, met echtg. en kind; de officier van gez. 1ste kl. J. J. Lindgreen; de 1ste luit. F. A. Schrebelhout en echtg.; de 2de luits. H. A. C. Boers en H. S. Schwartz; 30 onderoffic. en mansch. — Naar Elmina, de resident J. Vitringa Coulon.

Van **Brouwershav.:** naar Batavia, per *Kosmopoliet*, kapit. Bouten: de heeren A. E. M. Tromp en echtg., mr. L. J. Selleger en echtg., dr. J. Meuleman met echtg. en zuster, dr. L. W. G. de Roo en echtg., Th. Geelschap en echtg., mr. F. Plate, A. Clairen, A. A. Overgaauw Pennis en W. Drossaers; de kapit. ter zee J. J. v. d. Moore en zoon; drie dames Houthuysen; de dames de Jong, M. Guyot, A. in 't Veld en Metselaar; twee jongeheeren Wassink; de ridm. der O. I. kav. P. C. van der Willigen met echtg. en 5 kinderen; de 2de luits. der inf. J. van Wessem en C. C. Prager; benevens een detachement troepen, sterk 100 man.

Van 't **Nieuwe Diep:** Naar Batavia, per *Prins van Oranje*, kap. Hensing: mejufvr. J. v. d. Oostkamp, J. K., P. C., J. en P. Broek, en de jonge heer M. C. Holtius.

Naar de Kaap d. G. Hoop, per *Willem Hendrik*, kapt. Beckering: mevr. M. v. Bart en zoon; de heeren M. J. Stuckie, J. L. Schuuring en echtg., P. Korver, A. H. Koster met echtg. en 2 kind.; H. Hagedoorn met echtg. en 5 kind.; W. F. Stramrood, echtg. en 6 kind.; H. en J. Lintvelt, J. J. v. Wagtendonk, J. de Ridder, B. Leenderts, W. L. Bos, R. Ruiter en 3 kind.; D. Louw met echtg. en 6 kind.; L. J. Kemper, echtg. en 2 kind.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Leo, R. B. Hart. — 2114 Buffelhorens, Kreglinger en Co; 39 b. Gambier, C. P. Sander en Co.; 19 b. Tabak, van der Kun en van Schelle; 35 bondels Pijpen, Merrem en Co.; 30 v. Cement, Fauchey en de Vletter; 10 v. Koffij, C. L. Roechling en Co.; 16 v. Olie, J. H. Claus en J. Raulino; 59 z. en 7 v. Koffij, Durselen en Co.; 89 k. Gom, 31 k. Citroenen en 18 st. IJzerwerk, Order.

Amsterdam.

BALTIMORE, Dublin, Lane. — 200 v. Tabak, Stadnitski en van Heukelom; 170 v. dito, F. J. Beijer; 155 v. dito, L. Hoyack en Co.; 74 v. dito, Sell en Co.; 50 v. dito, J. T. Liotard en Co.; 30 v. dito, J. Ankersmit; 50 v. dito, P. Obermann en Co.; 41 v. dito, Meckmann en Co.; 41 v. dito, Wanderly en Co.; 55 v. dito, E. C. Ruys; 25 v. dito, B. Wolff en Co.; 100 v. dito, Order; 69 b. Schors, Cramerus en Co.

Algemeene KIEZERS-VERGADERING.

Aan de KIESGEREGTIGDEN wordt kennis gegeven, dat het **REGLEMENT** dier **Bijeenkomsten** is vastgesteld, en dat daarbij bepaald wordt:

in Art. 2: „ Dat telkens daarop worden toegelaten „ allen, die, in dit Kiesdistrict woonachtig, het „ Kiesregt voor de te doene keuze bezitten;"

in Art. 11: „ Dat over Candidaten slechts *ééne* „ Stemming plaats heeft, nadat aan de aanwezigen de gelegenheid zal gegeven zijn, om „ de genoemde Candidaten te bespreken, en dat „ de Uitslag dier Stemming in de beide Rotter- „ damsche Couranten zal worden aangekondigd."

De COMMISSIE van BESTUUR der **Algemeene Kiezers-Vergadering** noodigt derhalve alle Kiezers dringend uit tot eene **BIJEENKOMST** op **Vrijdag 3 Augustus 1860**, des avonds ten 7 ure, in het Locaal van het Departement *tot Nut van 't Algemeen*, tot **het voorstellen** en **bespreken** van Candidaten ter vervulling der twee Vacaturen in den Gemeenteraad.

De Commissie voornoemd,
P. H. TROMP,
RUDOLF BAELDE,
A. VAN STOLK Jac. Zn.,
L. B. LEDEBOER,
J. W. L. VAN OORDT,
Mr. Is. THOOFT,
G. OBREEN.

Kiesvereeniging *ORDE.*

VERGADERING,

WOENSDAG 1 AUGUSTUS, des namiddags ten 2 ure, in het Notarishuis te Rotterdam (Geldersche-kade), ter **Verkiezing** van **Twee CANDIDATEN** voor het **Lidmaatschap van den Gemeenteraad.**

Namens het Bestuur der Vereeniging,
J. VAN DER HOOP Jac. Zn., *President.*
H. P. KERDIJK, *Secretaris.*

ROTTERDAMSCHE DIERGAARDE.

TWEEDE

HARMONIE CONCERT,

uit te voeren door het **Korps MUZIEKANTEN** van de Afdeeling **dienstdoende Schutterij**, onder Bestuur van den Kapelmeester den Heer W. **HUTSCHENRUIJTER**, op Dingsdag 7 Augustus 1860, des avonds ten zeven ure.

Kinderen, beneden 10 jaren, zoowel van Leden als van Vreemden, alsmede **Dienstboden**, worden niet toegelaten.

Aan den Ingang aan de Kruiskade wordt *uitsluitend* toegang verleend aan de Leden, *op vertoon van hun Bewijs van Lidmaatschap.*

Des avonds ten *elf* ure zal een **Extra-Trein** van Rijtuigen 1ste en 2de klasse naar *Schiedam* vertrekken.

BIDSTOND

van de Rotterdamsche Afdeeling der *Nederlandsche Zendings-Vereeniging*, DONDERDAG 2 AUGUSTUS, des avonds ten 8 ure, in het Lokaal in de Bierstraat.

MEUBEL-FABRIEK EN MAGAZIJN.

De Ondergeteekende heeft de eer aan het geëerde Publiek te berigten, dat hij tot **voortzetting** en **uitbreiding** zijner **MEUBELMAKERS-AFFAIRE** deze heeft **VERPLAATST** naar den ***Oppert***, wijk 6, n.º 15, nabij de Groote Kerk.

Hij neemt deze gelegenheid waar om zich aan te bevelen, belovende eene solide bediening.

J. D. SCHMIDT.

Rotterdam, Julij 1860.

ATTENTIE S. V. P.

Een **Fatsoenlijk BURGER**, van de P. G., 31 jaren oud, met **Administratie** bekend, van een goed zedelijk gedrag, eene duidelijke hand Schrijvende, biedt zich aan tot het verrigten van **SCHRIJFWERK**, bij een Notaris of Burgemeester, of ander Administratief Kantoor, onverschillig waar, tegen ***f* 4** of ***f* 5** 's weeks. Reflecterende, gelieve men zich met *franco* Brieven te adresseren, onder de letters U. F., aan het Bureau dezer Courant, Hoogstraat, wijk 10, n°. 77.

In een **beschaafd Huisgezin**, *te Rotterdam*, WORDT GEVRAAGD

gelegenheid tot Inwoning,

HUISSELIJK VERKEER en **TOEZIGT** voor een JONGELING van 13 jaren, die de Lessen aan het Gymnasium zal bijwonen. Men gelieve zich met *vrachtvrije* Brieven, onder letter Q, met opgave van Voorwaarden, te adresseren aan het Bureau dezer Courant, Hoogstraat, wijk 10, n.º 77.

Openbare Verhuring,

op Woensdag den 8 Augustus 1860, des morgens ten 9½ ure, in de Herberg aan den Maassluisschen Veerheuvel te Rozenburg, van ruim **55 Bunders extra best BOUWLAND**, in 14 Percelen, gelegen in den vrijdom van Tiend genietende polders Zuid-Blankenburg en Zuid-Rozenburg, op het eiland Rozenburg, voor **één jaar**, om, naar verkiezing der Huurders, te worden bezaaid met **Winter-Koolzaad, Tarwe, Rogge, Gerst, Paarde- en Duiveboonen of Haver.** De Huurprijs te voldoen vóór of uiterlijk Kermis 1861, mits gegoede en bekende Borgen stellende.

Nadere informatie ten Kantore van den Notaris REESER, te Maassluis, en Aanwijzing der Percelen bij L. W. HASSELMAN, te Rozenburg.

DAGELIJKSCHE DIENST.

SNELVAART VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN,

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN ANTWERPEN,

met de Stoombooten

Telegraaf III & IV.

AUGUSTUS.

Van Rotterdam.				Van Antwerpen.		
* 1 Woensdag	's morgens	8.30		1 Woensdag	's namiddags	12.30
* 2 Donderdag	„	9.30		2 Donderdag	„	12.30
* 3 Vrijdag	„	9.30		3 Vrijdag	„	1.—
* 4 Zaturdag	„	10.30		4 Zaturdag	„	1.30
* 6 Maandag	„	11.30		6 Maandag	's morgens 5/6	3.—
* 7 Dingsdag	„	11.30		7 Dingsdag	„	3.—
* 8 Woensdag	's middags	12.—		8 Woensdag	„	3.30

* Deze Afvaart-Uren staan in verbinding met de Treinen van den Hollandschen en Rhijn-Spoorweg, die om 8 ure 15 min., 9 ure 15 min., 10 ure en 11 ure 5 min. des morgens te Rotterdam aankomen.

Stations die worden aangedaan:

SLIKKERVEER, KINDERDIJK, NIEUWE VEER, ALBLASSERDAM, DORDRECHT, STEENEKAMER, 's GRAVENDEEL, WILLEMSDORP, WILLEMSTAD, OOLTGENSPLAAT, DINTELSAS, STEENBERGSCHE VLIET, **ZIJPE voor Zierikzee en Brouwershaven**, ST. PHILIPSLAND, STAVENISSE, YERSEKENDAM, VOSMEER, THOLEN, BATH en LILLO.

Te **ZIJPE** wordt voor **Zierikzee** en **Brouwershaven** op de **heen- en terugreis aangelegd**; aldaar staat eene zeer goed ingerigte Diligence gereed, die **van Zijpe naar Zierikzee**, na aankomst der Stoombooten, vertrekt en **van Zierikzee naar Zijpe**, in correspondentie op de Stoombooten, rijdt.

PASSAGIERS-VRACHTEN:

Eerste Plaats, Paviljoen, ***f* 3.50**, Tweede Plaats, 1e Salon, ***f* 2.50**, Heen en Terug ***f* 4.** Derde Plaats, 2e Salon, ***f* 1.50**, Heen en Terug ***f* 2.50.** — **Passagiers-Bagage vrij.** - - **Kinderen beneden de 10 jaren Halve Vracht.**

ROTTERDAM, Boompjes, wijk 1, n.º 21, **VERWEY & Co.**, *Cargadoors-Expediteurs.*

ROTTERDAM, HULL en GOOLE.

Iederen WOENSDAG en ZATURDAG.

Voor PASSAGIERS, GOEDEREN en VEE.

De Rader-Stoomboot **NORFOLK**, Kapitein JAMES LEETHAM, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL en GOOLE ***iederen Woensdag***, des morgens vroeg.

Adres HUDIG & PIETERS.

STOOMVAART-VEREENIGING DE MAAS.

Het Stoomschip RHONE, Kapitein *W. J. Wilkens*,
vertrekt *Zaturdag 4 Augustus* naar

MARSEILLE, GENUA, LIVORNO, NAPELS, MESSINA EN PALERMO.

Het Stoomschip CORNELIA, Kapitein *J. J. Muntendam*,
vertrekt *15 Augustus* naar

GIBRALTAR, VENETIË en TRIESTE,

en zal ook GOEDEREN voor *CORFU, ANCONA* en andere Havens der *Adriatische Zee* laden.

Het Stoomschip BALMORAL, Kapitein *D. Lovius*,
vertrekt *Maandag 6 Augustus* naar

BRISTOL en CARDIFF.

Adres JOHs. OOMS Ez. & Co. — BOUTMY & Co.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY.
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN

ROTTERDAM EN LONDEN.

Voor GOEDEREN en VEE.
Het Engelsch Schroefstoomschip

Earl of Auckland,

Kapitein WILLIAM W. APPLETON,
vertrekt **Dingsdag Avond 31 Julij.**

Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

OOGENBLIKKELIJKE GENEZING VAN KIES EN TANDPIJN

door het **ELIXER** van den vermaarde tand meester **DUCHESNE**, *Chaussée Clignancourt, n° 3, te Parijs.*

PRIJS : 1 GULDEN, met Gebruiks-Aanwijzing.

DÉPOTS bij de HH. Apothekers ***ULOTH***, te AMSTERDAM; ***VAN SANTEN KOLFF***, te ROTTERDAM; ***SNABILIÉ EN BENESSE***, te 's GRAVENHAGE; ***GROOTENDORST***, te UTRECHT; ***VAN DE KAMER***, te MIDDELBOURG; ***ROMEIN***, te Arnhem; en verder in de voornaamste nederlandsche Apotheken.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Dingsdag den 31 Julij 1860, des namiddags ten 2 ure,

AFSLAG VAN:

Twee Zeventigste AANDEELEN in 35/37 AANDEELEN in den Wilhelminapolder. In Trekgeld: N.º 1 *f* 14,700, N.º 2 *f* 14.400.

Twee Tachtigste AANDEELEN in de Grondheerlijkheid Charlois. In Trekgeld: N.º 1 *f* 2150, N.º 2 *f* 2150.

VEILING VAN:

AANDEELEN in Assurantie- en andere Maatschappijen, alsmede SCHEEPSPORTIEN.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

VEILING van KATOEN,

te ROTTERDAM,

op DINGSDAG 14 AUGUSTUS 1860,
bestaande uit:

3002	Balen	***New-Orleans***,	ligg. te	*Rotterdam;*
256	„	***Idem***,	„ „	*Amsterdam;*
1407	„	***Georgia***,	„ „	*Rotterdam;*
146	„	***Idem***,	„ „	*Amsterdam;*
1287	„	***Suratte***,	„ „	*Rotterdam;*
400	„	***Idem***,	„ „	*Amsterdam.*

Amsterdam 13 Julij 1860.

Publieke Verkooping,

op Donderdag 2 Augustus 1860, des voormiddags ten 10 ure, aan de Willemskade te Rotterdam, ten overstaan van den Deurwaarder *J. C. LACH*, van:

Eene Partij

HOUT,

bestaande in:	445	Greenen BATTENS	3 x 7,
	200	„ DEELEN	2 x 11,
	450	„ „	1 x 11,
	230	Vuren „	2½ x 11,
	400	„ „	1 x 9,
	400	SPARREN 22 voet,	
	23	Eiken PLATEN,	
	30	paar RIEMEN 24 voet;	

benevens **1 Noordsche JOL.**

's Daags te voren te bezigtigen.

Het PAND,

bestaande in **Beneden- en Bovenwoningen, Stallen, Wagenschuren, Openplaats** en **ERVE**, staande en gelegen aan de oostzijde van den Goudschen Rijweg te Rotterdam, wijk 13, nº. 527, ll. Woensdag door de Notarissen *DALEN en LAMBERT*, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade, te Rotterdam, geveild, zal op MORGEN den 1 Augustus 1860, des namiddags ten 5 ure, door voornoemde Notarissen, ter zelfder plaatse, worden ***Afgeslagen.***

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris Mr. *CAROLUS ANTONIUS VAN KERCKHOFF*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen, die daartoe zijn geauthoriseerd, is van meening op MORGEN den 1 Augustus 1860, des namiddags ten vijf ure, in het Notarishuis te Rotterdam, te Veilen en te Verkoopen:

Een hecht en sterk

HUIS,

ingerigt tot **Broodbakkerij, BOVENWONINGEN** en **ERVE**, te Rotterdam, aan de noordzijde van de Vogelenzang, met een gemeenschappelijken Gang, oud wijk I, n.º 260, nieuw wijk 9, n.º 344, Kadaster sectie L, n.º 665.

Grondlasten *f* 40.74.

Zijnde Verhuurd: het Benedenhuis tot 1 Mei 1861 voor *f* 251.52 's jaars, eene Bovenwoning per week voor *f* 57.20 's jaars en nog eene Bovenwoning per week voor *f* 31.20 's jaars, en dus in alles *f* 339.92 's jaars.

Te aanvaarden 1 September 1860 en te bezigtigen nog HEDEN en MORGEN, van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 ure. Nadere informatien te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, aan de Leuvehaven, wijk 3, n.º 282. te Rotterdam.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris Mr. *CAROLUS ANTONIUS VAN KERCKHOFF*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijnen Principaal, is van meening op MORGEN den 1 Augustus 1860, des namiddags ten vijf ure, in het Notarishuis te Rotterdam, te Veilen en te Verkoopen:

Een hecht, sterk en sedert weinige jaren geheel Nieuw gebouwd

WINKELHUIS,

OPEN PLAATSJE en **ERVE**, met de Sloot vóór het Pand; zijnde hetzelve Huis gebouwd om te worden ingerigt tot **Winkelhuis** en afzonderlijke **Bovenhuis**, bevindende zich op het Open Plaatsje eene **Pomp**, welke van uitmuntend Welwater is voorzien, staande en gelegen te Rotterdam aan de westzijde van den Goudschen Rijweg, wijk 13, n.º 763, Kadaster sectie D, n.º 3069.

Genietende wegens gebouwden Eigendom vrijstelling van Grondlasten tot ult.º December 1862.

Zijnde geheel in eigen gebruik en te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen op den 30 Augustus 1860.

Het te Veilene is nog HEDEN en MORGEN te bezigtigen, van des voormiddags 11 tot des namiddags 4 ure, op vertoon van een Permissiebiljet, door voornoemden Notaris af te geven, ten wiens Kantore, te Rotterdam, aan de Leuvehaven, wijk 3, n.º 282, alle nadere informatien te bekomen zijn.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris Mr. *CAROLUS ANTONIUS VAN KERCKHOFF*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen, die daartoe zijn geauthoriseerd, is van meening op Woensdag den 8 Augustus 1860, des namiddags ten vijf ure, in het Notarishuis aldaar, te Veilen en te Verkoopen:

Een hecht en sterk

HUIS,

met **BLEEKVELD** en **ERVE**, te Rotterdam, aan de oostzijde van de Schiekade, even voorbij de Heulbrug, oud wijk Q, n.º 269, nieuw wijk 14, n.º 11, Kadaster sectie C, n.os 1584, 1585 en 1586, groot 1 Roede 10 Ellen.

Grondbelasting *f* 25.54.

Zijnde Verhuurd per week in drie Perceelen tot een gezamenlijk bedrag van *f* 202.80 's jaars.

Het te veilen Perceel is te aanvaarden 1 September 1860 en twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags 10 tot des namiddags 4 ure, te bezigtigen. Nadere informatien te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, aan de Leuvehaven, wijk 3, n.º 282, te Rotterdam.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris Mr. *CAROLUS ANTONIUS VAN KERCKHOFF*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen, die daartoe zijn geauthoriseerd, is van meening op Woensdag den 8 Augustus 1860, des namiddags ten vijf ure, in het Notarishuis aldaar, te Veilen en te Verkoopen:

N.º 1. Een hecht en sterk **PAND**, ingerigt geweest tot BENEDENHUIS en BOVENWONINGEN, thans gebruikt wordende tot **Bergplaats**, voorts OPENPLAATS met PAKHUIZEN, ZOLDERS en **ERVEN**, alles te Rotterdam, aan de zuidzijde van de Jan Slijpmanssteeg, oud wijk C, n.º 338, nieuw wijk 2, n.º 301 en 302, Kadaster sectie H, n.º 214 en 217.

Grondbelasting *f* 57.96. Zijnde verhuurd het Vóórpand met de Zolders tot ult.º December 1861 voor .... *f* 436.80 's jaars.
En de Pakhuizen tot 21 Augustus 1861 voor.............. - 170.— 's jaars.

Te zamen voor *f* 606.80 's jaars.

N.º 2. Een hecht en sterk **HUIS**, ingerigt tot BENEDENHUIS en BOVENWONINGEN en **ERVE**, te Rotterdam, aan de zuidzijde van de Bagijnenhofstraat, tegenover de Bagijnenhofsteeg, oud wijk G, n.º 210, nieuw wijk 7, n.º 206, Kadaster sectie K, n.º 1208.

Grondbelasting *f* 32.03. Zijnde het Benedenhuis verhuurd per jaar en verder in drie Perceelen per maand, in alles tot een gezamenlijk bedrag van *f* 339 's jaars.

N.º 3. Een fraaijen welaangelegden **TUIN** (zijnde vroeger geweest **drie Tuinen**), met STEENEN HUIZING, overdekte Galerij en afzonderlijke Steenen KEUKEN, Houten LOODS en **ERVE**, zijnde de Tuin voorzien van exquise Vruchtdragende Boomen, alsmede Inrigting voor eene **Fontein**, hebbende de Huizing en Galerij een riant uitzigt op den Bergweg en de nieuw aangelegde Singels, staande en gelegen te Rotterdam, aan de noordzijde van de Schotelboschlaan, wijk 14, n.º 262, Kadaster sectie C, n.º 558 tot en met 563, ter grootte van 14 Roeden 25 Ellen.

Grondbelasting *f* 26.53.

De Percelen zijn te aanvaarden den 1 November 1860, doch Perceel n.º 3 zooveel vroeger als tusschen de Verkoopers en Kooper zal worden overeen gekomen.

De te veilen Percelen zijn te bezigtigen twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags 10 tot des namiddags 3 ure. Nadere informatien te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, te Rotterdam, aan de Leuvehaven, wijk 3, n.º 282.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 8
„ „ alleen n. 's Hage: 1.5 's midd., 9.50 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, 7.45
„ 's Hage „ Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.59
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.45

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Antwerpen: 7.40, 12.20, 3.50, 5.35; de laatste alleen tot Breda.
„ Breda: 6, 7.50, 12.36, 4.15.
„ Rotterdam naar Antwerpen en Breda: 5.30, 10.15, 3.—

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 8.25, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 6.40, 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 8.30, 9.15
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.10, 12.30, 5.20, 7.55
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30, 9.50
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.28, 10.33
Aank. te Rotterd.: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.— 11.—

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
DINGSDAG 31 JULIJ 1860, No. 181.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Maandag 30 Julij.

In deze zitting was aan de orde de beraadslaging over het *wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor* 1860. Dit ontwerp strekt, om eene som van *f* 520,000 te bestemmen, als eerste stap tot verbetering van ons defensie-wezen, en voor die som „te doen aanvangen en zooveer mogelijk „daarstellen van de werken vooral op het zuidelijk „frontier, met name die tot verzekering van den „Bommelerwaard, in de stelling van 's Hertogenbosch, „ten zuiden van het Hollandsch Diep, en het aan de „overzijde gelegen belangrijke werk te Numansdorp." De begrooting van oorlog zou daardoor worden gebragt op een cijfer van *f* 12.389,141.52.

De heer *de Bieberstein* verdedigde den post van *f* 80,000, voorkomende in het ontwerp van wet voor het maken of verbeteren van inrigtingen tot huisvesting en stalling te Maastricht en Venlo. Limburg was z. i. bijzonder geschikt, om kavalerie in garnizoen te houden, en bij hem woog het bezwaar niet, geopperd in het Voorloopig Verslag, dat het 5de regement dragonders, blijvend gevestigd in Limburg, ligtelijk van het Nederlandsch leger zou worden vervreemd, om een Duitsch korps te worden. Hij achtte, integendeel, het blijvend doen stationneren van bepaalde troepen in bepaalde streken, die voor de huisvesting en oefening dier troepen het meest geschikt zijn, in het voordeel van de dienst, in ieder geval geen gevaar voor vervreemding van het Nederlandsch leger opleverende. Ook hij was tegen het behoud van den band, die Limburg verbond aan den Duitschen Bond; maar al ware die band verbroken, 's Lands belang zou toch het behoud der kavalerie in Limburg vereischen.

De heer *van Hoëvell* zette op den voorgrond, dat hij zoo dikwerf hij verklaarde weinig sympathie te hebben voor het Ministerie, dit niet sloeg op den Minister van Oorlog; hij geloofde dat het departement was in goede handen en hij hoopte dat het nog lang in die handen blijven mogt. En toch had hij tegen *dit* wetsontwerp bezwaar; want de Minister was over het algemeen wat duur. Hij wist niet, wáár de grens was van het eindcijfer dezer begrooting? Men wil nu eene groote som bestemmen tot het maken van een *begin* van werken, die groote schatten kosten zouden. Bovendien, wáár is de noodzakelijkheid van zoodanige uitgaven voldoende gebleken? De deskundigen in de Kamer staan tegenover den Minister, die onderling het oneens zijn omtrent de noodzakelijkheid van uitbreiding of zelfs het behoud van alle bestaande vestingen. Hij zou dus tot uitbreiding geen toestemming geven, zoolang het juiste stelsel van defensie niet voldoende was vastgesteld. Bovendien, na de aanneming der spoorwegwet mogt men, naar het eigen stelsel der Regering, niets doen dan hetgeen volstrekt noodzakelijk is; en daar die noodzakelijkheid hem niet was gebleken deed het hem leed zijne stem aan de voordragt niet te kunnen geven.

De heer *Dommer van Poldersveldt* stemde in met den vorigen spreker, wat betreft het vertrouwen in den Minister; maar verder ging hij met den spreker niet mede. Hij zou stemmen vóór de wet, omdat 1.o noodzakelijke werken zouden worden aangelegd; 2.o omdat het aan te nemen stelsel van defensie zelf niet door deze werken wordt geprejudiceerd, zijnde thans de tijd niet aangebroken om dat stelsel au fond te behandelen. Ten slotte bespreekt de spreker ook den post van *f* 80,000 (stallen te Maastricht en te Venlo), dien hij goedkeurt, omdat ook, indien deze vestingen kwamen te vervallen, de stallen toch zouden behooren gebouwd te worden, en rigtte hij de volgende vraag tot den Minister, zonder op een dadelijk antwoord aan te dringen: Men zegt er is benoemd eene commissie tot onderzoek van de vesting Nijmegen, dat die commissie zou hebben geadviseerd om deze vesting te versterken met twee forten; en indien dit zoo ware, vraagt hij of de steenen muur dan niet kon vervallen en vervangen worden door aardewerken, opdat daardoor de stad eene noodzakelijke uitbreiding zou kunnen ondergaan?

De heer *Storm van 's Gravesande* betoogt, dat het toestaan van de gevraagde gelden volstrekt niet dient tot *uitbreiding* van ons defensie-stelsel, gelijk de heer van Hoëvell meende, en dat geen deskundige, noch binnen noch buiten de Kamer, ooit betwist heeft de noodzakelijkheid om den vijand zoo lang mogelijk af te houden van het Hollandsch Diep, om de stelling van Heusden te sluiten en den toegang tot den Helder te bemoeijelijken. In alle mogelijke discussien over het defensie-stelsel zijn *deze* punten nooit betwist geworden; en zoo ooit is dan ook daardoor gebleken, hoe noodzakelijk de gevraagde uitgaven zijn. Wijders beaamt de spreker niet de noodzakelijkheid tot herstel van de stallingen te Maastricht en te Venlo; hij is het niet eens met den Minister, dat het wenschelijk is om vaste garnizoensplaatsen aan te wijzen. Alle redenen daartoe zal hij niet opgeven; maar hij merkte slechts op, dat het bij den weinig militairen geest van onzen landaard, vooral voor de kaders, hoogst nadeelig was langdurig de troepen in dezelfde plaats te laten. Hij achtte den maatregel met betrekking tot het 5de regement dragonders ook onvoorzigtig, omdat het, met het oog op Pruissens bemoeijingen, gansch niet zeker is, dat de Duitsche Bond zou bestaan blijven, en dat wij dien ten gevolge op den duur een contingent zouden hebben te leveren. Kwam daarin verandering, dan zou de kavalerie zeer goed in Breda en 's Bosch kunnen worden gehuisvest.

De heer *van Hoëvell* antwoordde den vorigen spr. dat hij niet beweerd had dat *deze* posten tegenstand hadden ontmoet bij deskundigen, maar hij had alleen beweerd, dat het geheele stelsel moest worden vastgesteld, opdat *inkrimping* op sommige punten gepaard kon gaan met de *uitbreiding*, die men thans vóór heeft. Voor deze wet is ook geen periculum in mora; want de Memorie van Toelichting zegt zelve, dat het plan is een oud plan, hetwelk men langzaam wilde uitvoeren. 't Is waar, de tegenwoordige Minister van Oorlog is van oordeel, dat het plan met *kracht* moet worden uitgevoerd; maar daarin juist ziet hij verschil tusschen de deskundigen, dat hij spreker niet kan beslissen. Met het oog op de finantiële lasten, welke de Natie te gemoet ging, moest al wat *niet* strikt noodzakelijk was vermeden worden; en zoo meende de spreker o. a dat het strikt noodzakelijke voor de stallen te Maastricht en te Venlo *niet* was gebleken. Maar hij aarzelde, juist nu men nog niet wist, hoe vele lasten ook zouden worden gelegd op de schatkist door het overnemen van de kazernes van de gemeenten, meerdere gelden voor hoofdstuk X toe te staan.

De heer *van Nispen van Sevenaer* (niet verstaanbaar) verdedigt de noodzakelijkheid van de uitvoering der bij de wet voorgeschreven fortificatie-werken.

De heer *van Wintershoven* treedt in eene ontwikkeling, ten betooge, dat de post van *f* 80,000 voor de stallen te Maastricht en te Venlo noodzakelijk was; niet alleen van wege het nut zelf der zaak, maar ook van wege de beloften aan Limburgs bevolking gegeven, door den generaal van Meurs, daarin bestaande, dat het 5de regement dragonders steeds in Limburg zou worden gestationneerd. Zou het regtvaardig zijn, om, nu men op Limburg een grooten last had gelegd ten aanzien van den Duitschen Bond, nu het gevaar van het vorige jaar geweken schijnt, aan dat zelfde Limburg een klein voordeel te geven, en dit te eer, daar de provincie zelve de meest geschikte is tot oefening van de kavalerie.

De heer *Delprat* ondersteunt de voordragt der Regering. Wat betreft den aanleg van vestingwerken, betoogt spreker, dat, indien al op sommige punten vestingen moesten worden geslecht, daaruit nog niet mag of kan worden afgeleid, dat men tot z66 lang zou moeten wachten met de versterking van punten, waarvan de noodzakelijkheid door alle deskundigen wordt erkend. Ook betwistte hij het betoog, dat er geen *periculum in mora* was, en dat men als 't ware tien jaren zou moeten wachten tot na voltooijing van 't spoorwegnet. De toestand van Europa was niet zoodanig, om uit te stellen noodzakelijke verdedigingswerken; dat ware zijns inziens onverantwoordelijk. Met betrekking tot de stallen te Maastricht en te Venlo merkt spreker onder anderen op, dat het 5de regement dragonders in geheel exceptionnele omstandigheden verkeerde, waardoor eene vaste garnizoensplaats noodig zijn kan; overigens is hij het met den heer *Storm* als algemeen beginsel eens, dat het nadeelig is voor het leger, om aan de troepen vaste garnizoensplaatsen te geven.

De heer *Poortman* meent, dat de Staten-Generaal, door het toestemmen van gelden, niet de verantwoordelijkheid mogen overdragen op de Regering. De Vertegenwoordiging is bovenal geroepen, om te beoordeelen, of de toestand der finantien de uitgaven gedoogt, die men vraagt, en met het oog op de finantiële lasten, welke onze schatkist bedreigen door het spoorweg-plan, maakte hij bezwaar tegen de voordragt. In verband daarmede beschouwt hij ook het ontwerp uit dàt oogpunt, dat de Minister, als alle uitstekende deskundigen, het goede verlangt tegen welken prijs ook; ware dit het geval niet, de Minister zou op andere punten hebben bezuinigd. Dit was niet gedaan, en daarom zou hij zijne stem aan deze suppletoire begrooting niet kunnen geven. Reeds nu was het budget van oorlog geklommen tot 12½ millioenen; te zamen met de marine werd de helft der uitgaven gevorderd voor onze verdediging, en dit achtte spreker, in verband met onze finantiële krachten, te veel.

De heer *de Casembroot*, *Minister van Oorlog*, bespreekt het eerst de questie van de stallen te Maastricht en te Venlo. Na de discussien in 't vorig jaar, over het Limburgsche bondscontingent, achtte hij de zaak beslist (gelijk reeds door den heer van Wintershoven was ontwikkeld). Over het algemeen was de regeling der garnizoenen een hoogst moeijelijk punt; in 't bijzonder betrof dit de kavalerie wegens de stallen. Waar men die elders zou vestigen, zou het noodig zijn groote kosten tot verbetering van stallen aan te wenden; wanneer derhalve de keuze was gevallen op Limburg, dan was het gevoelen des Ministers: 1⁰, dat de gesteldheid der provincie zulks aanwees; 2⁰, dat uit een militair oogpunt kavalerie in Limburg noodzakelijk was. Dringend verzocht de Minister derhalve aan de Kamer, nu dien post van *f* 80,000 niet af te stemmen, òf uit hoofde van dien post de wet te verwerpen; daar hij op de aanneming daarvan den hoogsten prijs stelde. — Met betrekking van de questie-zelve van de vaste garnizoens-plaatsen, betoogt de Minister de meerdere doeltreffendheid daarvan boven de steeds afwisselende verplaatsing, ofschoon het vaste verblijf noodzakelijkerwijs niet geheel in absoluten zin moest worden opgevat. — Eindelijk, wat aangaat de wet zelve stelde de Minister op den voorgrond, dat er noodzakelijkheid bestond van het bestaan van vertrouwen tusschen de Regering en de Vertegenwoordiging; want dat het anders op den duur niet gaan kon. Hij was het met den heer Poortman eens, dat de Vertegenwoordiging hare eigene verantwoordelijkheid niet mogt overdragen op de Regering; hij achtte het dan ook billijk, ja pligtmatig, dat ieder lid der Kamer, hetwelk niet had vertrouwen op den Minister, de wet afstemde. Maar van den anderen kant was ook des Ministers verantwoordelijkheid groot. Hij mogt dwalen in zijne meening; maar zoolang hij de eer zou hebben Minister te zijn, zou hij het er eene gewetenszaak van maken, indien hij niet alles deed wat mogelijk ware, om onze defensie-werken eindelijk eens te maken tot een gesloten en goed zamenhangend geheel.

Ten einde nu de overtuiging te vestigen van de noodzakelijkheid der aan te leggen fortificatien zou hij gaarne gewenscht hebben te treden in eene uitvoerige beschouwing van het defensiestelsel; maar met het oog op de plaats gehad hebbende langdurige discussien over andere onderwerpen, zou hij zich dit maal kortheidshalve bepalen tot de werken, waarvan de aanleg thans wordt aangevraagd. De Minister zet op den voorgrond, dat omtrent de noodzakelijkheid der werken geen deskundige in verschil verkeert. Aan het zuidelijk frontier zal de aanval des vijands bij het Hollandsche Diep slechts kunnen geschieden met ondersteuning van de zeemagt; om dus de toenadering tot dat Hollandsche Diep te bemoeijelijken, wordt versterking geëischt, welke versterking tevens, in naauw verband staande tot onze kustverdediging, de strekking moet hebben Zeeland te verdedigen. Een ander deel van het zuidelijk frontier, loopende van Geertruidenberg tot 's Bosch, is hoogst gewigtig; want het werk, dat men wil aanleggen, strekt om den vijand in den rug en in de flank te bestoken, met de retraite steeds in het verschiet op het geretrancheerde kamp te Nijmegen. Ten einde dit met vrucht te kunnen beproeven, moet de stelling van Heusden worden versterkt, en ook daartoe dient de voordragt. Des Ministers voorganger had dan ook het plan, om met kracht uit te voeren, wat nu is onderworpen aan de beraadslaging der Kamer. Een en ander bragt den Minister tot de slotsom, dat het hem leed, diep leed zou doen, wanneer de Kamer de voordragt verwierp, daar hij moeijelijk in eene betrekking zou kunnen blijven, waarin hij moest nalaten hetgeen hij herhaalde te zijn, naar zijne innige overtuiging, een heilige pligt.

De heer *van Hoëvell* brengt hulde aan de wijze, waarop de Minister de wet heeft verdedigd; maar hij rekende zich verpligt te blijven tegenstemmen, zoolang niet voldoende was gebleken dat er bestond *periculum in mora*. Ook verleden jaar vroeg men millioenen, omdat men toen meende dat oorlogsgevaar dreigende was; waarom vroeg men dan ook niet *toen* de gelden, tot aanleg van werken, welke men *nu* zoo onmisbaar achtte? Hij herhaalde: *thans* mogt men geene overbodige uitgaven toestemmen, zoolang de Natie belast zou blijven met de uitgaven voor de spoorwegen; en van de uitgaven die thans werden aangevraagd, was z. i. de onmisbaarheid en strenge noodzakelijkheid niet aangetoond. Met betrekking tot de stallen zeide de spreker dat de eene deskundige (de heer Storm) beweert, er zijn *wèl* stallen; terwijl de andere (de Minister) zegt: er zijn *geene* stallen in het Land. Hij vertrouwt beiden, en houdt zich dus liefst aan den *goedkoopste*.

De heer *Poortman* betoogt, dat de Minister zijne bedoeling niet juist schijnt te hebben opgevat; immers hij spreker verklaart gaarne, in den Minister het meeste vertrouwen te stellen, en wanneer hij dus het ontwerp *afstemt*, dan is het *niet* uit gemis aan vertrouwen, maar omdat hij het voorstel zelf onaannemelijk acht, vooral in verband met het algemeene cijfer voor de begrooting van oorlog, en met het oog op de finantiële krachten der Natie. Al ware dus het voorgestelde het meest deugdzame, het meest degelijke voorstel, dan nog zou hij, uit dat dubbele oogpunt, toch nog moeten weigeren zijne goedkeuring te geven. Bovendien, zoolang niet zeker was uitgemaakt, dat men met hetzelfde doel — beveiliging des Lands — kon bereiken, zonder te komen tot zoo dure uitgaven, was de Vertegenwoordiging niet verantwoord, die uitgaven toe te stemmen.

De heer *Storm van 's Gravesande* erkent zelf dat de Minister beter deskundige is dan spreker, wat betreft het punt der stallen; en dat, wanneer de Minister zegt, er zijn geene stallen, die verklaring alle vertrouwen verdient. Hij ziet, overigens, niet in de gezindheid van de stelling des vorigen sprekers, dat er tusschen deze wet en de begrooting reeds voor hoofdstuk X verband bestaat; zijne meening is, dat de werken van defensie zijn afgescheiden van die begrooting.

De heer *de Casembroot*. *Minister van Oorlog*, antwoordt dat er *ja* stallen zijn, maar zij verkeeren in zoodanigen toestand, dat veel, zeer veel geld zou noodig zijn, om ze in bruikbaren toestand te maken. Des Ministers overtuiging is, dat het doel — de defensie des Rijks — *niet* goedkooper zou kunnen worden verkregen. Ook beantwoordde de Minister nog de vraag van den heer Dommer, dat hij die vraag in ernstige overweging zal nemen, omdat hij zich ten allen tijde zal beijveren, om de eischen van 's Lands defensie zoo min mogelijk te maken tot last der ingezetenen.

De heer *van Wintershoven* gaf zijne bevreemding te kennen, dat de Regering niet had geantwoord op de vraag, voorkomende in het Voorloopig Verslag betrekkelijk de tegenwoordige verhouding van Nederland tot Limburg; en daarom herhaalde hij thans de vraag, hoedanig de toestand was van de betrekkingen, die alsnog bestaan tusschen Nederland en het Duitsche Verbond? Hij achtte deze zaak van zoo veel gewigt, dat zij altijd aan de orde moest blijven.

De heer *van Zuylen van Nyevelt*, *Minister van Buitenlandsche Zaken*, antwoordde dat in dien toestand sedert het vorig jaar geene verandering was gekomen; dat de Regering eveneens als de vorige wenscht, dat in de betrekking tusschen Limburg en het Duitsche Verbond wijziging worde gebragt, en dat ook deze Regering bij voortduring hare aandacht op de zaak gevestigd zou houden.

De beraadslaging werd gesloten. Over de artikelen der wet vroeg niemand der leden het woord, en het wetsontwerp werd daarna *aangenomen* met 53 tegen 8 stemmen.

Tegen stemden de heeren van Hoëvell, van Twist, Poortman, Dullert, Reinders, Olivier, Westerhoff en Hugenholtz.

Aan de orde is daarna het *voorstel* van den heer *Sloet tot Oldhuis tot afkoopbaarstelling der Tienden.*

De heer *van Eck* betreurde de onverschilligheid der vorige Regering jegens het onderwerp van dit voorstel, daar welligt de Eerste Kamer, indien de Regering het ondersteund had, een ander oordeel over het eerste voorstel zou hebben geveld, dan nu het geval is geweest. Wat het voorstel zelf betreft behandelde de spreker slechts een paar punten. Hij betoogde 1⁰, dat afkoop van tienden *niet* was eene onteigening, weshalve dan ook niet gevorderd werd de inachtneming der formaliteiten, voorgeschreven bij de onteigenings-wet. Afkoop der tienden was geene wegneming van *eigendom*, maar alleen van *eigendoms-gevolg*. 2⁰, behandelde hij de quaestie van wederkeerigheid, daarin bestaande, dat ook aan den eigenaar het regt moest worden toegekend, om tegen betaling van de afkoopsom den tiendpligtige te ontheffen; zijne meening was, dat de wet strekt om een bezwaar op te heffen, en dat bezwaar rustte niet op den tiendeigenaar, maar op den tiendpligtige; terwijl de tiendeigenaar zelf nu reeds geregtigd was, om zijn regt in den handel te brengen en alzoo te kapitaliseren. Wanneer spreker dus in het algemeen vrede had met het gedane voorstel, had hij echter bezwaar tegen den afkoopprijs van de penning 25; bij de behandeling van artikel 3 zou hij daarop nader terugkomen.

De heer *van Nispen van Sevenaer* (*niet verstaanbaar*).

De heer *Idserda* zal vóór het voorstel stemmen, omdat hij de tiendheffing beschouwt als eene groote belemmering van den landbouw. Hij wil niet de gronden uitvoerig behandelen, welke hem tot deze overtuiging geleid hebben; alleen enkele punten worden door hem in het licht gesteld ten betooge dat afkoopbaarstelling niet alleen is in het belang van den tiendpligtige, maar ook van den tiendheffer. Spreker had intusschen bezwaar tegen de veranderingen die nu gemaakt worden, zoo ten aanzien van den maatstaf van den afkoopprijs (penning 25 in plaats van 20) als ten aanzien van de berekening der pachtprijzen (nu 30 jaren in plaats van 10); die bezwaren waren evenwel niet van dien aard, om hem de aanneming der voordragt te beletten.

De heer *van der Linden* betwist den voorsteller, dat hij meer hart heeft voor de afschaffing van de tienden dan de spreker, en toch kon hij zich met dat voorstel niet vereenigen. Op twee punten vooral vestigde hij de aandacht der Kamer; vooraf echter wees hij op het 30jarig tijdvak dat nu werd gekozen om te komen tot de afkoopsom in plaats van 10 jaren, en op de afwijking van het burgerlijke wetboek van den penning 20 op penning 25. Dit zou zijn de afkoopbaarstelling te verzwaren, dit zou zijn een stap achteruit, en daartegen verzette de spreker zich. De twee hoofdpunten van bezwaar waren de volgende: Indien men uitging van de stelling dat het decreet van het jaar 1813 was *toepasselijk*, waarom dan het geheele voorstel? Ook dààr toch wordt de penning 25 en wordt het 30jarig tijdvak aangenomen. Al neemt men het voorstel aan, de questie rakende het decreet met betrekking tot de Kroondomeinen zou, volgens art. 7 van het voorstel, toch blijven bestaan: er was dus geene reden voor het voorstel, indien men uitging van de stelling, dat het decreet van 1813 in wezen is gebleven. — Het tweede bezwaar was dat de tienden van het Kroondomein niet geregeld werden bij het voorstel; was nu de regeling billijk, de Kroon zou geen nadeel lijden; maar was zij niet regtvaardig, waarom dan de Kroon aan die regeling onttrokken en de burger van den Staat daaraan onderworpen? Dat achtte hij in strijd met het begrip, dat *hij* had van regt.

De heer *Noltkenius* behoort tot die leden, die het decreet van 1813 in vigueur beschouwen en die in het voorstel zien eene bekrachtiging van dat decreet, weshalve hij daaraan zijne stem zal geven.

De heer *Sloet tot Oldhuis* dankt de Vergadering voor hare bereidwilligheid, om nu nog, na zoo vermoeijende discussien, het onderwerp der tienden te behandelen. Uit naam van den Nederl. landbouw bragt hij daarvoor zijn dank uit, hopende dat de uitkomst der discussien zoodanig zijn moge, dat die landbouw een nog grootere dank aan de Kamer brengen kon.

Daarna behandelde spreker meer speciaal het punt van de regtsgeldigheid van het Keizerlijk decreet van 1813; terwijl hij de behandeling der overige, ter sprake gebragte punten (afkoopprijs, berekening van den maatstaf der pachtprijzen, en uitsluiting van het Kroondomein van de regeling) reserveerde bij de behandeling der wetsartikelen. Ten aanzien nu van de regtsgeldigheid van het decreet van 1813 betoogde spreker even als in de gewisselde stukken, dat dit decreet niet meer is regtsgeldig, maar dat in ieder geval daaromtrent twijfel en onzekerheid bestaat, zoodat het pligt was, beide op te heffen, ten einde langdurige en kostbare regtsgedingen tusschen de ingezetenen te voorkomen.

De heer *van der Linden* betoogt, dat de punten, welke de voorsteller wil behandelen bij de artt., degelijk behooren te worden gediscuteerd bij de algemeene beschouwingen; omdat het de punten zijn, die het geheele voorstel domineren. Met betrekking tot het andere punt, de verbindbaarheid van het decreet van 1813, trad de spreker op nieuw in eene ontwikkeling van redenen, die hem leiden tot de conclusie, dat het decreet niet is verbindbaar, en dat wanneer men wil nieuwe regelen voor de afkoopbaarstelling van de tienden, men geen stap achteruit moet doen, en niet den weg van het burgerlijk wetboek moest verlaten.

De heer *Sloet tot Oldhuis* antwoordde, dat al ware het Keizerlijke decreet ook bevestigd door de hoogste magt in den Staat, niets zou beletten, de zaak op nieuw te regelen. Zijn voorstel was geen stap achterwaarts, maar een voorzigtige stap, tot bereiking van het groote doel, door ieder om het zeerste verlangd.

Na eene nieuwe repliek van de zijde des heeren *van der Linden* werd de algemeene discussie gesloten, en bragt de commissie voor de petitien, bij monde van den heer van Heiden Reinestein, rapport uit over eenige bij de Kamer ingekomen verzoekschriften betrekkelijk het aanhangige ontwerp.

Art. 1 luidende: „*Alle vóór de invoering van het Burgerlijk Wetboek gevestigde schuldpligtigheid van tienden of van eenige andere evenredige hoeveelheid van vruchten, hetzij in deze, hetzij in geld te voldoen, is op de vordering van den pligtige afkoopbaar*", wordt zonder discussie aangenomen.

Art. 2 is van den navolgenden inhoud:

„*Bloktienden en andere zoodanige tienden, die een geheel uitmaken, worden niet anders afgekocht dan voor het geheel te gelijk, op de vordering der tiendpligtigen, die te zamen meer dan de helft der tiendpligtige gronden in het blok of geheel bezitten. Bij den afkoop gaan dan aan hen de tienden over, die op de andere gronden kleven, wier bezitters weigeren af te koopen, ingeval zulks door den tiendheffer wordt gevorderd.*"

„*Een tiendheffer, bewerende, dat door gedeeltelijken afkoop van zijne tienden op onderscheidene bij elkander gelegen gronden zijn belang zou worden gekrenkt, kan vorderen, dat ze alle te zamen worden afgekocht. Het geschil wordt door den regter beslist.*"

Over dit artikel ontstond eene wijdloopige discussie. De heer *Olivier* betoogde dat de bewoordingen van het art. niet zouden bereiken het doel, dat daarmede door den voorsteller werd beoogd, weshalve hij het noodig achtte om de slotwoorden van de 1ste al. te zetten boven aan het art. Tevens betreurde hij het, dat de voorsteller aan het slot van de 2de al. had weggenomen den tusschenzin „tenzij in der minne vereffend," waardoor het art. nu den schijn verkrijgt dat elk geschil niet anders dan door den regter zou kunnen worden beslist. — De heer *v. d. Linden* verklaarde zich met het art. niet te kunnen vereenigen. In de eerste plaats begreep hij niet wat met *bloktienden* werd bedoeld; was het een enkele tiend, dan was de bedoeling des voorstellers niet goed uitgedrukt; bedoelde men er mede meer dan een tiend, dan werd dit geregeld door de 2de al., en was dus de opnoeming in de 1ste al. overbodig. In de tweede plaats kon hij niet aannemen dat men ter gunste van den tiendheffer den tiendpligtige zou mogen bezwaren, hetgeen het geval zou zijn, wanneer men aan eerstgenoemden het regt gaf om te vorderen den gezamenlijken afkoop van tienden, zoodra een gedeelte daarvan werd afgekocht. — De voorsteller, de heer *Sloet tot Oldhuis*, de redactie van het artikel verdedigende, betoogde dat, met betrekking tot de bloktienden, het voorstel thans was gewijzigd naar de opmerkingen der Eerste Kamer, en dat men ten deze niet moest blijven hangen aan taalkundige bezwaren, daar ieder wist wat met het woord eigenlijk werd bedoeld. Overigens betoogde de spreker dat losse tienden meestal waren restanten van vroegere bloktienden, en dat, wanneer men daarvan partiëlen afkoop wilde toestaan, van lieverlede alle waarde van de tienden zelve verloren zou gaan. — Na re- en dupliek van de heeren *Olivier* en *van der Linden*, wijzigde de heer *Sloet* al. 1 van art. 2 aldus:

„*Indien de tiendheffer dit vordert, worden bloktienden en andere zoodanige tienden niet anders afgekocht dan voor het geheel te gelijk, op de vordering der tiendpligtigen, die te zamen meer dan de helft der tiendpligtige gronden in het blok of geheel bezitten. Bij den afkoop gaan dan aan hen de tienden over, die op de andere gronden kleven, wier bezitters weigeren af te koopen.*" Daarbij merkte de voorsteller op, dat de nu vooropgezette woorden in deze al. ook zouden slaan op de 2de al. — De heer *Mackay* verklaarde daarop zulks niet te begrijpen, daar dan inderdaad twee maal hetzelfde zou worden gezegd.

In dezen stand der discussie verdaagde de Voorzitter de voortzetting daarvan tot morgen ochtend ten 11 ure.

Alvorens uiteen te gaan bragt de Voorzitter ter tafel de eindverslagen: 1⁰, betrekkelijk het wetsontwerp tot verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1860 (Aanleg van spoorwegen); 2⁰, betrekkelijk de raming der huishoudelijke uitgaven van de Tweede Kamer over 1861.

Op voorstel van den Voorzitter besloot de Vergadering:

1⁰, om de benoemingen, die het gevolg zijn van het aangenomen voorstel tot het houden eener enquête betrekkelijk de aftappingen op de Maas, te doen na afloop der discussien over het voorstel van den heer Sloet.

2⁰, om de orde der werkzaamheden in dien zin te wijzigen, om alsnu, na het sub 1⁰ bepaalde in de volgende orde te behandelen, de wetsontwerpen: 1⁰ tot wijziging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting 1859; 2⁰, regeling van verstrekkingen door het departement van oorlog 1860; 3⁰, tot onteigening van perceelen tot verbetering van den Hollandschen IJssel; 4⁰, tot onteigening van perceelen voor het kanaal van Assen naar Groningen; 5⁰, tot onteigening van

perceelen tot aanleg eener straat te Maastricht; 6⁰, tot wijziging van hoofdstuk II der Staatsbegrooting 1859; 7⁰, tot regeling van de koopprijzen van domeinen 1859—1860; 8⁰, tot naturalisatie van zes personen; 9⁰, tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1860 (aanleg van spoorwegen), en 10⁰, de raming der huishoudelijke uitgaven voor de Tweede Kamer over 1861.

Verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1860.

(*Uitgaven tot aanleg van spoorwegen van Staatswege.*)

Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1860 met een millioen gulden, ter zake van te doene uitgaven tot aanleg van spoorwegen van Staatswege, waren er eenige leden, die het indienen dezer voordragt te voorbarig keurden. Zij is aan het oordeel der Kamer onderworpen op een oogenblik, waarin de groote maatregel, waartoe zij betrekking heeft, nog niet eens de goedkeuring van dezen tak der wetgeving verworven heeft, en waarover nog door de Eerste Kamer moet worden beslist. Ook in de gunstigste onderstelling zal de wet omtrent de Staatsspoorwegen niet voor tegen de helft van augustus, zoo niet tegen het einde dier maand, haar volkomen beslag kunnen erlangen. Onder zoodanige omstandigheden zou het raadzaam zijn geweest, met het aanbieden dezer wet tot aanvankelijke uitvoering van die op den aanleg der spoorwegen te wachten tot den aanvang van de nieuwe Zitting der Staten-Generaal, die reeds den 17 september geopend wordt. De Regering zou dan in de gelegenheid zijn geweest, hare voordragt beter toe te lichten, eenig overzigt te geven van de wijze waarop zij het spoorwegplan wil uitvoeren, en vooral ook in de bijzonderheden aan te toonen welke uitgaven zij nog in den loop van het ten einde snellende dienstjaar te dezer zake meende te kunnen en te moeten doen. Thans vond men in de Memorie van Toelichting daaromtrent niets dan eenige algemeene gezegden, en toch geldt het hier het besteden van een millioen gulden. Tegen een en ander deed men opmerken, dat, bij den aanvang der volgende Zitting, de gelegenheid ontbreken zal om eene wet als deze zoo spoedig tot stand te brengen, als de daarbij vermelde behoefte vereischt.

Meer algemeen werd in eenige sectien de aanmerking gemaakt, dat zelfs wanneer men zich geheel op het standpunt der Regering plaatst en dus onmiddellijk nadat de wet tot aanleg van spoorwegen zal zijn goedgekeurd, de werkzaamheden tot uitvoering met spoed wil aangevangen zien, de aangevraagde som van een millioen veel te hoog moet worden geacht. Het scheen volstrekt onmogelijk, zulk een aanzienlijk bedrag nog in den loop van het tegenwoordig dienstjaar te besteden. De Memorie van Toelichting spreekt er wel van, dat reeds in de laatste vier maanden van het jaar gronden en gebouwen bij minnelijke schikking zouden kunnen worden overgenomen, doch men kan niet gelooven, dat op die aanvankelijke onteigening in dat tijdperk kans is. Zij kan toch geen begin nemen voor dat de tracés althans van eenige der spoorweglijnen tot in de minste bijzonderheden zijn vastgesteld, en zoover zal men in de eerste maanden wel nergens gevorderd zijn. Wilde de Regering evenwel grond aankoopen, zij zou gevaar loopen van nutteloos geld verspillen of gelegenheid tot misbruik openen.

Nu is het waar dat in de Memorie van Toelichting ook van het overnemen van plans en kaarten, door vroegere spoorweg-ondernemers opgemaakt, gesproken wordt; maar naar het oordeel van vele leden, zou het zeer verkeerd zijn dat daaraan veel geld te koste wierd gelegd. De overneming behoorde althans niet plaats te hebben dan na eene verklaring van de deskundigen, die met de uitvoering van het werk belast zullen worden, dat op of naar die stukken dadelijk kan worden gewerkt. De hier bedoelde plans hebben gedeeltelijk zeer weinig waarde. Men kent er die niet veel meer vertoonen dan over de kaart getrokken strepen, zonder eenig voorafgaand onderzoek van het te doorsnijden terrein neêrgesteld, soms door meren en moerassen heen, welke men bij nader onderzoek zeker zou vermeden hebben. Er zijn plans van dezen aard, die na het vervallen van de concessievraag voor weinige guldens in het openbaar zijn verkocht. De Regering zou een zeer slechten koop doen, indien zij zich thans voor eene veel grootere som daarvan meester maakte. Zoo ligt zouden te leur gestelde concessievragers zich deze gelegenheid ten nutte kunnen maken, om eenige schadeloosstelling voor hunne vroegere moeite te erlangen, en de Regering door aanzoeken tot overneming zeer worden lastig gevallen. Andere spoorwegplannen en teekeningen zijn zeker van een veel beter gehalte. Maar daarvan moeten dan toch duplicaten aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken berusten, en waarom zou het Gouvernement zich die dubbelen niet ten nutte kunnen maken? In elk geval heeft de Regering zelve opnemingen laten doen en heeft zij gelegenheid, bij het toestaan van een deel der aangevraagde som, zulke opnemingen met kracht te doen voortzetten. Als de Staat spoorwegen aanlegt, schijnt het tracé daarvan ook uitsluitend van Staatswege te moeten worden getrokken. Door zich daaromtrent van den arbeid, door bijzondere personen verrigt, te bedienen, zou de Regering gevaar loopen om òf met mindere juistheid de rigting te bepalen, òf bijzondere belangen te dienen, die bij het trekken der tracés van aanvragers om concessie eene rol kunnen hebben gespeeld.

Vooral ook uit een derde oogpunt vreesde men dat het toestaan van een millioen gulden voor voorbereidende werkzaamheden tot den aanleg van spoorwegen op dit oogenblik verkeerde gevolgen zou kunnen hebben, en zouden velen dit bedrag willen zien matigen; ofschoon andere leden, zoo hier als in 't algemeen, veel aan de beslissing van het Gouvernement wilden overgelaten hebben, hetwelk de zaak op zijne verantwoordelijkheid nemen moest en in hetwelk men vertrouwen behoorde te stellen. Er heerschte namelijk beduchtheid, dat de Regering, over zulk eene ruime som gelds kunnende beschikken, zich tot het aanstellen van een te groot aantal ambtenaren van den waterstaat zou laten verleiden, en in het algemeen een te talrijk personeel voor de voorbereidende werkzaamheden tot den aanleg van spoorwegen in dienst zou nemen. Dit zou ook daarom verkeerd zijn, omdat, zoo de voorbereiding tot het groote werk veel omslag en arbeid vordert, dit met het werk zelf, als het eenmaal op gang is, niet het geval is. De leverantien en werken worden toch uitbesteed en vorderen, eenmaal aangevangen, niet meer dan een naauwlettend toezigt. Nam men thans een te talrijk personeel in dienst, men zou naderhand daarmede verlegen kunnen zijn, en de schatkist zou zonder volstrekte noodzakelijkheid met tractementen en wachtgelden worden bezwaard. Daarom meende men der Regering niet genoeg te kunnen aanbevelen om zich, zooveel slechts eenigzins mogelijk ware, met het bestaande personeel van den waterstaat te behelpen, en voor zoover de krachten daarvan ontoereikend waren, niet dadelijk de hulp van burgerlijke ingenieurs in te roepen, maar allereerst te beproeven, of zij geene officieren der militaire genie, wier werkzaamheid toch zoo uitgebreid niet is, voor het voorbereiden van den aanleg van spoorwegen gebruiken kon.

In verband met dit laatste punt werd gevraagd hoe de Regering zich voorstelt, den arbeid tot het aanleggen van spoorwegen te doen verrigten. In het door haar voorgestelde begrootingsartikel wordt niet slechts van bureau-, reis- en verblijfkosten van ambtenaren van den waterstaat, maar ook van aan dezen te verstrekken toelagen gewag gemaakt. Zulke toelagen zou men oneigenaardig keuren en òf niet òf slechts in bijzondere gevallen verleend willen zien. Het artikel spreekt verder in een algemeenen zin van aan te stellen personeel. Heeft de Regering daarbij ook gedacht aan de versterking van de afdeeling waterstaat bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, en dus aan vermeerdering van de ambtenaren regtstreeks tot dit departement behoorende? Zoo ja, zou deze meerdere uitgaaf afzonderlijk, als eene verhooging van art. 2 van hoofdstuk V der Staatsbegrooting moeten worden uitgetrokken. Bij de behandeling van dit punt werd door sommigen het denkbeeld geopperd, of het niet raadzaam zou zijn, het opperbeheer van den aanleg der Staatsspoorwegen, onder den Minister, aan eene gemengde commissie toe te vertrouwen van soortgelijken aard als de commissie, die in der tijd met de zorg voor de droogmaking van het Haarlemmermeer is belast geweest. De leden van den onlangs ingestelden raad van toezigt op de spoorwegdiensten, die, nu het stelsel van Staatsspoorwegen de bovenhand schijnt te erlangen, zulk eenen uitgebreiden werkkring niet kunnen hebben, zouden welligt met vrucht in zoodanige gemengde commissie op te nemen zijn. Ook andere belangen zouden daarin moeten worden vertegenwoordigd. Zoo zou het bijv. wenschelijk kunnen zijn, daarin een of meer hoofdofficieren der genie op te nemen, die bij den aanleg der spoorwegen het belang van 's Lands defensie konden voorstaan en botsingen over dien aanleg tusschen de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog voorkomen. Men is niet vreemd van het gevoelen, dat zulk eene gemengde commissie, mits goed zamengesteld, belangrijke diensten zou kunnen bewijzen, en de taak van toezigt en beheer, die anders geheel op den Minister van Binnenlandsche Zaken blijft rusten, aanmerkelijk verligten.

Nog meer bepaald kwam men op de onteigeningen terug, hetzij dan dat die reeds in het loopende jaar aanvangen, hetzij dat ze tot 1861 verschoven worden. Ook daaromtrent gevoelde men zich gedrongen, aan de Regering behoedzaamheid en matiging aan te bevelen.

Met opzigt tot de vrijwillige onteigening werd nog eene andere aanmerking gemaakt, waartoe het gebeurde met den aankoop van gronden voor de verbetering van den Hollandschen IJssel aanleiding gaf. Uit de stukken over het daaromtrent aanhangig wetsontwerp is gebleken, dat men de verkoopers van deze gronden voor een aanmerkelijk hooger bedrag heeft laten teekenen dan zij inderdaad ontvangen hebben, en dat dit hooger bedrag dienen moest om de kosten van taxatie, zegel en overschrijving te bestrijden. Men acht dit een misbruik, hetwelk bij onteigeningen op zulk eene groote schaal, als voor den aanleg der ontworpen spoorweglijnen moeten plaats hebben, tot zeer stuitende gevolgen zou kunnen leiden, en wenscht dus dat de Regering te dezen opzigte eene andere schikking make. De kosten van taxatie zouden regtstreeks uit 's Rijks kas kunnen worden betaald en de koopcontracten van de gronden zouden van zegel kunnen worden vrijgesteld. Als de Staat de zegelgelden toch op de eene of andere wijze vergoeden moet, is de heffing daarvan niet dan eene noodelooze complicatie en betaling van perceptieloon.

Met opzigt tot den vorm der wet werd gevraagd, of het niet genoegzaam zou zijn, blootweg daarin te bepalen, dat art. 86 van hoofdstuk V der loopende Staatsbegrooting met een zeker bedrag, 't welk dan minder dan een millioen zou moeten beloopen, verhoogd wordt. De omschrijving van dat art. 86 schijnt volkomen genoegzaam om de Regering bevoegdheid te geven tot het doen van zoodanige uitgaven voor den aanleg van spoorwegen, als gedurende den loop van 1860 nog gedaan kunnen worden. Bevoegdheid tot aankoop van gronden of onteigening geeft dat artikel niet. Maar de leden, die deze bedenking maakten, meenden, op de reeds aangevoerde gronden, dat zulk een aankoop gedurende de weinige maanden, die nog van het loopende dienstjaar overschieten, niet te pas kon komen.

Nog veel meer gewigt werd door verscheidene leden aan eene andere bedenking gehecht. Zij vroegen, of nu voortdurend voor den aanleg van Staatsspoorwegen zulke globale aanvragen zouden worden gedaan, als thans er eene is ingediend, en zouden, bij eene toestemmende beantwoording dezer vraag, zulk een stelsel sterk afkeuren. Hunnes inziens is de zaak, die het hier geldt, niet goed te regelen, tenzij er eene algemeene begrooting van de kosten, voor de uitvoering van het ontworpen spoorwegplan gevorderd, bij de wet worde vastgesteld en dan jaarlijks aangewezen, hoeveel voor die gezamenlijke uitgaven zal worden afgezonderd. Doet men dit niet, dan zal de Staat zich zelven schade berokkenen en het Gouvernement het werk niet zoo krachtig kunnen voortzetten als anders het geval zou zijn. Zoo als de spoorwegwet thans ligt, wordt de daarvoor jaarlijks aan te wijzen som over acht lijnen verdeeld, en zal dus voor ieder dier lijnen niet meer dan plus minus 12½ ton 's jaars — de geheele uitgaaf op tien millioen berekend — kunnen worden besteed. Maar dan zullen ook de leverantiën en aanbestedingen op kleinere schaal moeten plaats hebben, dan het geval kon zijn.

De tegenwoordige wet kan reeds tot voorbeeld strekken van de gevolgen eener andere handelwijze. Gesteld de daarbij aangevraagde som van een millioen wordt toegestaan, en er wordt over 1860 daarvan slechts een gering bedrag uitgegeven. Wat zal dan met het overschot gebeuren? Zal dit beschouwd worden als een gewone vrijvallende post, die met andere ongebruikt gebleven begrootingsposten zamensmelt en dus ten slotte tot amortisatie van schuld gebruikt wordt? Maar dan zal men een overschot verkrijgen, hetwelk toch geen overschot is, daar dezelfde som toch in het volgende jaar voor het doel, waartoe zij thans wordt bestemd, zal moeten worden uitgegeven. In 1861 kon hetzelfde verschijnsel zich op veel grootere schaal openbaren. Zoo eens op de begrooting van dat dienstjaar veel meer dan tien millioen voor de spoorwegen wierd uitgetrokken en ten gevolge van tegenspoed bij de onteigening, of om andere redenen, slechts een gering deel van al die millioenen kon worden besteed, zou geheel het overschot insgelijks nutteloos tot 's Rijks kas terugkeeren.

Eenige leden hechtten te meer waarde aan dit denkbeeld, omdat zij het van groot belang achtten, dat men de uitgaven, voor de Staatsspoorwegen te doen, als met éénen blik kon overzien. Afzonderlijke boeking en verantwoording zou later tot eene vergelijking der bestede gelden met de ramingen en tot beslissing der vraag strekken, in hoe ver de Staatsspoorwegen duurder zijn dan particuliere.

Tegen dit denkbeeld van eene algemeene begrooting der te besteden kosten bestond echter bij velen een aanmerkelijk bezwaar. Daardoor zou, meenden zij, een hoofdbeginsel der tegenwoordige wet worden verkracht, hetwelk wel daarin niet is uitgedrukt, maar toch daaraan ten grondslag strekt, het beginsel namelijk, dat bij onverhoopten finantiëlen tegenspoed, het toestaan van sommen voor den aanleg van spoorwegen zal worden geschorst. Dat staken van uitgaven voor dit volksbelang zou niet mogelijk zijn, als de Regering, in plaats van zich binnen de perken der jaarlijks toe te stane som te houden, tot uitgaven, die over een zeker aantal jaren liepen, verbonden had.

Blijkens de Memorie van Beantwoording heeft de Regering hoofdzakelijk het volgende te kennen gegeven:

De tegenwoordige wetsvoordragt werd door eenige leden te voorbarig gekeurd. Ook in de gunstigste onderstelling zou de wet omtrent de Staatsspoorwegen niet voor de helft van augustus, zoo niet tegen het einde dier maand, haar volkomen beslag kunnen erlangen. Onder die omstandigheden zou het raadzaam zijn geweest, met het aanbieden dezer voordragt tot den aanvang der nieuwe Zitting te wachten. De Regering zou dan in de gelegenheid zijn geweest, hare voordragt beter toe te lichten en vooral ook in bijzonderheden aan te toonen welke uitgaven zij nog in den loop van het tegenwoordig dienstjaar te dezer zake meende te kunnen en te moeten doen. Thans vond men in de Memorie van Toelichting daaromtrent niets dan eenige algemeene gezegden, en toch geldt het hier het besteden van een millioen.

De voordragt is intusschen naar het oordeel der Regering noch ontijdig, noch te voorbarig te noemen. Men zou integendeel, gesteld dat de wet eerst met het einde van augustus e. k. haar volkomen beslag erlangt, de Regering hebben kunnen verwijten, dat zij de vier overblijvende maanden van het loopende dienstjaar geheel ongebruikt liet verloren gaan. Want zonder toegestane gelden voor de onderwerpelijke aangelegenheid kan geen aanvang worden gemaakt, noch met de uitbakening, noch met de opmeting of het in kaart brengen van lijnen. Geene overeenkomst, voor welk object ook, zou kunnen worden aangegaan en men zou al de voorbereidende werkzaamheden hebben moeten verdagen voor het minst tot de eerste maanden van het volgende dienstjaar, want, volgens het ten slotte dezer paragraaf te regt door andere leden gezegde, bij den aanvang der volgende Zitting zal gewis de gelegenheid ontbreken om eene wet als deze zoo spoedig tot stand te brengen, als de daarbij vermelde behoefte vereischt.

„De aangevraagde som van een millioen is te hoog. Het scheen volstrekt onmogelijk, zulk een aanzienlijk bedrag nog in den loop van het tegenwoordig dienstjaar te besteden. Voor onteigening van gronden of gebouwen? Daarop scheen binnen het beperkte tijdvak geene kans, daar toch vooraf het tracé tot in de minste bijzonderheden diende te zijn vastgesteld. Voor het overnemen van plans of kaarten, door vroegere ondernemers opgemaakt? Vele dier stukken, voor zoover zij aanwezig mogten zijn, werden van te weinig waarde gerekend om geld voor de overneming te besteden. Van andere, die van beter gehalte waren, moesten duplicaten aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken voorhanden zijn, en waarom zou het Gouvernement die dubbelen niet gebruiken?"

Het is ligt mogelijk dat de gevraagde som van een millioen te hoog is en op verre na niet wordt besteed. Men heeft echter, in het onzekere of en in welke mate welligt binnen het gestelde tijdvak met voordeel aankoopen waren te doen, gemeend, de aangevraagde som eer te hoog dan te laag te moeten stellen. Wat besteed wordt, wordt verantwoord. Wat niet besteed wordt, blijft in 's Rijks kas. Onteigening kan, gelijk in het verslag wordt opgemerkt, niet met vrucht geschieden, zonder dat het tracé is vastgesteld. Kan men er intusschen in slagen, de voor sommige gedeelten der aan te leggen lijnen bestaande uitgewerkte plans te verkrijgen, dan zou welligt nog in dit jaar met den aankoop van gronden voor die lijnen een aanvang kunnen worden gemaakt, en in dat geval behooren daartoe fondsen beschikbaar te zijn. Tot welk bedrag? Dit hangt van omstandigheden af. Wat nu het overnemen van de in het verslag naar aanleiding van de Memorie van Toelichting besproken plans betreft, het ligt geenszins in de bedoeling, zich door aankoop in het bezit te stellen van plans en waterpassingen door bijzondere personen verrigt, tenzij die stukken waarde hebben en voor zoover zij strekken kunnen ter bespoediging van de voorbereidende werkzaamheden. Nog minder ligt het in de bedoeling der Regering om tot zoodanigen aankoop over te gaan, ten einde te leur gestelde concessievragers te gemoet te komen in de kosten, welke door hen zonder succes zijn besteed.

Van de voorloopige opnemingen en opmetingen, door ambtenaren van den waterstaat verrigt, zal een nuttig gebruik te maken zijn, maar niet alle lijnen zijn door hen opgenomen, en het reeds verrigte werk behoeft eene belangrijke aanvulling om te kunnen voldoen aan de voorschriften der wet op de onteigening ten algemeenen nutte. Zoo men wel onderrigt is, bestaan, gelijk hiervoren bereids gezegd werd, voor sommige gedeelten der aan te leggen spoorweglijnen vele der plans, kaarten en profillen, die volgens de bepalingen dier wet moeten worden opgemaakt. Is dit zoo en kan men die bescheiden tegen redelijken prijs verkrijgen, dan zou dit op den spoedigen aanvang der onteigeningen zelve van grooten invloed kunnen zijn. De plans en kaarten, die men hier op het oog heeft, zijn bij het Departement van Binnenlandsche Zaken niet aanwezig. Zij waren niet aangeboden, maar, vergist men zich niet, opgemaakt om aangeboden te worden indien de onderneming voortgang had gehad.

Hoe het personeel zal worden te zamen gesteld aan hetwelk de directie en de uitvoering der aan te leggen spoorwegen zal worden toevertrouwd, hangt af van overwegingen, die nog niet tot genoegzame rijpheid zijn gebragt. Bij de groote verantwoording, die de Regering bij den aanleg van zoo vele en zoo belangrijke werken op zich laadt, meent zij aanspraak te mogen maken op eenigzins vrije handeling dienaangaande, vooral dewijl het de keuze van personen geldt, met wie nog geen overleg heeft kunnen plaats hebben. Zoodanig overleg toch ware voorbarig, zoolang de wetgeving geene uitspraak omtrent het ontwerp van wet voor den aanleg van spoorwegen heeft gedaan.

Het ligt niet in de bedoeling der Regering om, immers voor alsnog, groote uitbreiding aan een vast corps ingenieurs van den waterstaat te geven, maar wel om door het *tijdelijk* in dienst stellen van het vereischte personeel in de behoefte te voorzien, waaraan voldaan moet worden en waartoe de krachten, waarover men bij het vaste corps van den waterstaat beschikken kan, in zeer verre na niet toereikende zijn. Van de hulp van sommige ingenieurs van den waterstaat zal intusschen gebruik worden gemaakt. Aan hen zal de leiding der uit te voeren werken worden opgedragen. Voor den meerderen arbeid en de buitengewone inspanning die men van hen zal vorderen, voor de groote verantwoordelijkheid die op hen zal rusten, en daarenboven voor de meer dan gewone kosten die zij zullen hebben te besteden, zullen zij in billijkheid behooren te worden te gemoet gekomen. Door de indienststelling van *tijdelijke* beambten zal men het gevaar ontgaan van de wachtgelden, waarop in het voorloopig verslag wordt gewezen; maar daarentegen zal men verpligt zijn tot het toekennen van hoogere belooningen dan bij het aanstellen van vaste beambten het geval zoude zijn.

Het personeel bij de voorbereidende werkzaamheden vereischt zal intusschen, dit wenscht men te hebben opgemerkt, geenszins talrijker zijn dan dat hetwelk bij de uitvoering der werken noodig is, al worden die werken, zoo als het geval zal zijn, bij aanbesteding uitgevoerd. Al die werken toch zullen over eene zeer groote uitgestrektheid verspreid liggen, en bij elk eenigzins belangrijk punt zal het *dagelijksch* en onafgebroken toezigt van deskundigen noodzakelijk zijn, om zich van de deugdelijke uitvoering dier werken te verzekeren.

Men kan zich intusschen overtuigd houden dat, hoe groot ook de som zij waarover te beschikken valt, de verantwoordelijke Minister, hetzij bij de voorbereiding, hetzij bij de uitvoering, niet meer personeel zal in dienst stellen, dan voor eene deugdelijke uitvoering volstrekt noodig is.

In verband met de opmerkingen omtrent het in dienst te stellen tijdelijk personeel, in de voorafgaande paragraaf van het verslag behandeld, is reeds ten deele hierboven geantwoord hoe de Regering zich voorstelt den arbeid tot het aanleggen van spoorwegen te doen verrigten.

Het kan, en dit strekt tot antwoord op eene tweede vraag, geenszins in de bedoeling der Regering liggen, een gedeelte van de aangevraagde gelden te bestemmen ter voorziening in de versterking welke de afdeeling van den Waterstaat of het personeel van het Departement van Binnenlandsche Zaken zal behoeven ter behandeling van de zaken, die uit den aanleg der spoorwegen zullen voortvloeijen.

Er wordt verder gevraagd, of het niet raadzaam zou zijn, het opperbeheer van den aanleg der Staatsspoorwegen, onder den Minister, aan eene gemengde commissie toe te vertrouwen, van soortgelijken aard als de Commissie, die in der tijd met de zorg voor de droogmaking van het Haarlemmermeer is belast geweest. De instelling van eene zoo talrijke Commissie als die van het Haarlemmermeer zou de Minister voor het beheer en het toezigt over de uitvoering der werken niet doelmatig voorkomen, maar iets anders zou het welligt zijn, eenige weinige daartoe geschikte personen te vereenigen en aan deze vereeniging het bedoelde beheer op te dragen.

Hoe en op welke wijze een en ander zal te regelen zijn of geregeld zal worden, kan intusschen niet worden gezegd, daar het van nader overleg en overweging afhankelijk is.

In het bijzonder wordt bij eene paragraaph de aandacht der Regering gevestigd op het werk der onteigening. Behoedzaamheid en matiging worden haar aanbevolen in de keuze der personen, met dat werk te belasten, en menige wenk wordt gegeven over de leiding aan de zaak te geven.

Dat men tot die bijzonderheden, die geheel de uitvoering betreffen, is afgedaald, is gewis toe te schrijven aan de belangstelling die het werk der spoorwegen te regt verdient en aan hetgeen met den aankoop van gronden voor de verbetering van den Hollandschen IJssel moet zijn voorgevallen en bij de behandeling van het wets-ontwerp, betreffende de onteigening dier perceelen, is ter sprake gebragt.

De Regering beaamt geheel de denkbeelden, die over dit punt in het verslag zijn ontwikkeld. Van hare zijde zal al hetgeen de onteigening betreft, gelijk van zelf spreekt, met de meeste zorg worden behartigd en het zal aan geene voorschriften ontbreken ten einde die in het belang van de schatkist tot een goed einde te brengen. Alvorens, gelijk het verslag zegt, de spade in den grond te steken, zal de onteigening van eene bepaalde uitgestrektheid, hetzij dan van station tot station of tusschen andere palen, zijn afgeloopen, waardoor, voor zoover mogelijk, de bezwaren zullen worden vermeden, waarop in dit gedeelte van het verslag wordt gewezen.

De Regering zal in overweging nemen, of het doelmatig wezen zou, de koopcontracten der benoodigde gronden van zegel vrij te stellen, maar zij moet doen opmerken dat de omschrijving van het voorgedragen begrootingsartikel in elk geval zal toelaten om de kosten van taxatie en overdragt der gronden daarop regtstreeks aan te wijzen. Ten aanzien van deze aangelegenheid zij het overigens veroorloofd te verwijzen naar hetgeen daaromtrent is gezegd in de Memorie van Beantwoording, gedagteekend 12 julij 1860, betreffende het wets-ontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve der verbetering van den Hollandschen IJssel.

De Regering gelooft niet dat de omschrijving van art. 86 van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het loopende jaar zou toelaten, daarop zoodanige uitgaven aan te wijzen, als in den loop van 1860 nog voor den aanleg van spoorwegen te doen zijn, zelfs zonder onteigeningskosten mede te rekenen. Immers het artikel luidt: *kosten van onderzoek, van ontwerpen tot den aanleg van spoorwegen.* Door die omschrijving gebonden, zou door de Regering in dit jaar moeten worden nagelaten hetgeen anders welligt nog tot bevordering van een spoedigen aanleg in de eerstvolgende maanden kan geschieden.

De vraag wordt gedaan of voortdurend voor den aanleg van Staatsspoorwegen zulke globale aanvragen zouden worden gedaan als er thans eene is ingediend.

Zeker kan en zal bij volgende aanvragen van dezen aard, in welken vorm dan ook voorgedragen, in meer bijzonderheden worden getreden.

De tegenwoordige aanvraag is slechts te beschouwen als een voorloopig crediet, bestemd om, zoodra mogelijk, met de werkzaamheden te kunnen doen aanvangen.

Evenmin als art. 5 van het wetsontwerp, nopens den aanleg van spoorwegen, belet dit crediet om, indien zulks na rijper overweging wenschelijk mogt voorkomen, de sommen, die voor het gezegde onderwerp achtervolgelijk beschikbaar zullen worden, te vereenigen tot een bijzonder fonds, waarvoor, hetzij jaarlijks of over grootere tijdvakken, eene begrooting van uitgaven bij de wet zou zijn vast te stellen.

De Regering echter moet verklaren dat daartegen tot nu toe bij haar bezwaren bestaan. Het is thans de plaats niet die bezwaren te ontwikkelen, alzoo het hier slechts geldt een crediet, door welks toestaan niets gepraejudicieerd wordt voor de toekomst.

Dit crediet is volstrekt noodig, zal men nog tot de daarstelling der spoorwegen gebruik kunnen maken van de laatste maanden van dit jaar.

De Commissie van Rapporteurs voor dit ontwerp van wet heeft, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Beantwoording, geen nader onderzoek te dezer zake in de afdeelingen der Kamer noodig geoordeeld. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitbrengen van een eigen oordeel omtrent de punten, in de gewisselde stukken behandeld, te kunnen onthouden.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.